

**A GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL VERSENYTANÁCSÁNAK
A Tpvt.-vel¹ KAPCSOLATOS ELVI JELENTŐSÉGŰ DÖNTÉSEI²
2012**

(egységes szerkezetben a korábbi években kiadott elvi jelentőségű döntésekkel)³

**I. fejezet
A törvény hatálya
1. §**

1.1. Két külföldön honos vállalkozás összefonódásának hatása érvényesülhet a Magyar Köztársaság területén, ha mindkét vállalkozás rendelkezik irányítási joggal magyarországi vállalkozás felett. (Vj-27/1997.)

1.2. Magyar pénzügyintézet külföldi pénzügyintézet feletti irányításszerzésére alkalmazható a Tpvt., mivel a külföldi vállalkozás a többi külföldön bejegyzett pénzügyintézethez hasonlóan jogosult Magyarországon fiókot nyitni, illetve magyar ügyfeleket is érintően folytatni tevékenységét. (Vj-17/2002.)

1.3. A piaci magatartás tanúsításának nem szükséges feltétele az, hogy annak eredményeként a vállalkozás nyereséghez (profithoz) jusson. (Vj-83/1998.)

1.4. A hatósági jogkör gyakorlása piaci hatású lehet ugyan, de ettől még nem minősül piaci magatartásnak, ezért versenyfelügyeleti eljárásban nem szankcionálható. (Vj-164/1998.)

1.5. Mivel a Tpvt. 1. §-ban foglalt, „amennyiben törvény eltérően rendelkezik” fordulat főszabály alóli kivétel, azt alapelvi jelleggel szűken kell értelmezni. Ez felel meg annak a jogalkotói szándéknak, amely a Tpvt.-t minden gazdasági szektorban irányadó viselkedési kódexnek szánta. A versenyellenes magatartásra vonatkozó felhatalmazásnak törvényben kell testet öltenie (vagy arra egyértelműen visszavezethetőnek lennie), továbbá kétséget kizáróan ki kell tűnnie annak a kivételes jogalkotói szándéknak, mely a versenytörvény főszabályként való érvényesülésének az adott gazdasági ágazatban gátat kíván szabni. Így a hírközlési törvényben található, a verseny elősegítésére vonatkozó általános hivatkozások, „cél-szabályok”, nem járhatnak a kifejezetten a gazdasági verseny védelmével megbízott közigazgatási szerv hatáskörének elvonásával. (Vj-100/2002.)

1.6. A Tpvt.-ben foglalt tilalmakat nem lehet érvényesíteni, ha adott magatartás állami intézkedés egyenes következménye, vagyis alapvetően hiányzik a magatartás piaci, gazdasági jellegéhez szükséges autonómia. Amennyiben az állami intézkedés befolyással van ugyan a piaci magatartásra, de hagy mozgásteret a vállalati szabad döntésnek, akkor alkalmazható az azt tiltó Tpvt. rendelkezés, legfeljebb a kiszabható bírság összegének megállapításakor veendő figyelembe az állami közrehatás enyhítő tényezőként. (Vj-100/2002.)

1.7. Valamely más jogszabály megsértése nem eredményezi automatikusan a Tpvt. megsértését az esetben sem, ha annak hatása érvényesül a piacon, másoldalról viszont az a körülmény, hogy adott magatartás valamely más jogszabályt is sérthet, nem képezi akadályát a magatartás Tpvt. alapján történő megítélhetőségének. (Vj-66/1997.)

1.8. A versenyeztetés során közös ajánlat benyújtása nem valósít meg automatikusan a Tpvt. 11. §-ba ütköző jogsértést. A *[közbeszerzési törvény konzorciumok alapítására*

¹ A III. fejezettel kapcsolatos elvi állásfoglalások kivételével

² A 2011. december 31-ig meghozott döntések alapján

³ Az új elvi jelentőségű döntések szövege dőlt betűvel szedve jelenik meg.

vonatkozó felhatalmazása] azonban a Tpvt. 1. §-ának körében nem értékelhető „a törvény eltérő rendelkezésének”. Ennek megfelelően konzorcium alapítása, illetve közös ajánlat benyújtása a Tpvt. által meghatározott versenyjogi keretek között értékelhető magatartás. (Vj-149/2003.)

1.9. A más jogszabály megsértése miatt a más hatóság által lefolytatott eljárás a versenyfelügyeleti döntés megalapozottságát erősítheti. A versenyfelügyeleti eljárással párhuzamosan lefolytatott más eljárás a versenyfelügyeleti eljárás lefolytatásának nem akadálya. A más hatóság eljárása miatt végrehajtott piaci változtatások, mint tények, nem hagyhatók figyelmen kívül. (Vj-17/2006.)

1.10. [...] a kórházak olyan tevékenysége, amely teljes mértékben az Egészségbiztosítási Alapból kerül finanszírozásra, nem minősül piaci magatartásnak, mert

- a kórház szempontjából (kínálati oldalról) tekintve egyrészt kapacitás- és kibocsátás korlátozás, másrészt szolgáltatási kötelezettség fennállása miatt nem piaci jellegű döntés eredménye az, hogy az adott tevékenységet elvégzi-e vagy sem a teljes egészében az Egészségbiztosítási Alapból származó bevételért;
- a beteg, mint fogyasztó (keresleti oldalról) szintén nem piaci döntést hoz a kórház választásakor, mert speciális eseteket leszámítva csak a körzetébe tartozó szolgáltatást veheti igénybe, mégpedig (közvetlen) fizetési kötelezettség nélkül, oly módon, hogy a finanszírozást szolgáló járulékok nem valós biztosítási viszonyt tükröznek, hanem „adójellegűek”. (Vj-73/2008.)

1.11. Közömbös, hogy a Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerinti döntést hozó vállalkozások társadalmi szervezete non-profit módon működik-e: a tagjai érdekében tevékenykedő, őket képviselő vállalkozások társadalmi szervezetének ugyanis magának nem kell piaci magatartást tanúsítania ahhoz, hogy magatartása versenyjogilag értékelhető legyen. (Vj-1/2008.)

1.12. *A [Tőkealap] a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény [...] 5. § 71. pontjára figyelemmel jogi személy, és mint ilyen a Tpvt. 1. § (1) bekezdése értelmében vállalkozásnak minősül, így a Tpvt. VI. fejezete a [Tőkealapra] is irányadó.* (Vj-93/2012.)

IV. fejezet

A gazdasági verseny korlátozó megállapodások tilalma

11. §

11.1. Egy magatartás megítélése nem függ attól, hogy az megállapodás vagy összehangolt magatartás, vagy mindkettő eredményeként alakult-e ki. (Vj-145/2001.)

11.2. A jogsértésnek nem feltétele a megegyezésnek megfelelő magatartást kikényszerítő szankciórendszer kidolgozása. (Vj-145/2001.)

11.3. Versenyjogi szempontból akkor is létrejön egy megállapodás, ha az a polgári jog vagy társasági jog előírásai alapján érvénytelennek bizonyulna. A vállalkozás megállapodásban való részvétele megállapítható, ha a megbeszélésen jelenlevő személy aláírásra nem volt jogosult, de a többi jelenlevő joggal feltételezte, hogy ennek alapján a vállalkozás a megállapodásnak megfelelően fog eljárni. (Vj-145/2001.)

11.4. A Tpvt. 11. §-ba ütköző összehangolt magatartásról van szó akkor, ha egy vállalkozás egy vállalkozások közötti megbeszélésen kinyilvánítja a közeljövőben követni kívánt, verseny szempontból releváns üzletpolitikáját. Ilyenkor, kifejezett elzárkózás bizonyítottága hiányában mindazon vállalkozások részesei – esetlegesen különböző mértékben – a

versenyellenes összejátszásnak, akik részt vesznek az ülésen, illetve akiknek tudomására jutott versenytársuk bejelentése. (Vj-13/2002.)

11.5. A terméktanács döntésének versenyjogi értékelése kapcsán közömbös az, hogy az kormány által elismert szervezet, közfeladatot is ellát és nem folytat nyereségorientált tevékenységet, illetve üléseire minisztériumi tisztviselők részvételével kerül sor. (Vj-13/2002.)

11.6. A Tpvt. 11. § alá nemcsak a formális határozat vagy ajánlás formáját öltő érdekképviseleti aktusok tartoznak, hanem minden olyan magatartás, döntés, ami a tagvállalkozások versenymagatartását korlátozhatja, torzíthatja. (Vj-73/2001.)

11.7. A vállalkozások társadalmi szervezetének ülésén létrejött megállapodás (összehangolt magatartás) értékelésekor minden esetben vizsgálni kell azt, hogy abban milyen szerepet játszottak a résztvevő tagvállalkozások, illetve maga a szervezet. Az a körülmény azonban, hogy a tagvállalkozások terhére megállapítható a versenyjogsértés, nem zárja ki automatikusan a szervezet versenyjogi felelősségét. (Vj-34/2003.)

11.8. A Tpvt. 11. § (1) bekezdése a vállalkozások közös akaratát érvényre juttató, ugyanakkor a vállalkozásokat kötelezni is tudó társadalmi szervezet, köztestület, egyesülés és más hasonló szervezet döntésének versenyjogi marasztalására módot ad, nem feltétlenül szükséges a döntés kialakításában résztvevő vállalkozások egyenkénti eljárás alá vonása. (Vj-75/2001.)

11.9. A vállalkozások társadalmi szervezetei esetében a „döntés” kifejezés jelentése – éppen az értelmezés határait tágító, a Tpvt. 11. §-ában foglalt versenykorlátozó magatartás, megállapodás fogalmának rögzítése folytán – nem szűkülhet alakszerűen meghozott, formális határozatra, hanem az a formailag nem is kötelező, de a tényleges magatartást befolyásolni képes ajánlásra is vonatkozik. (Vj-75/2001.)

11.10. Összehangolt magatartásról akkor van szó, ha két vagy több vállalkozás egymással tudatosan együttműködik – anélkül, hogy egymással megállapodást kötnének – annak érdekében vagy azzal a hatással, hogy a verseny kényszerítő nyomásától megszabaduljanak, illetve azt enyhítsék. Az összehangolt magatartásnak nem feltétele közös cselekvési terv részletes kidolgozása. Elegendő a versenytársak közötti olyan tudatos együttműködés, kapcsolatfelvétel, amelynek célja vagy hatása a versenytársak jövőbeli magatartásának befolyásolása, akár oly módon, hogy előttük egy vállalkozás felfedi jövőbeli piaci magatartását. Ezzel a magatartással a megállapodáshoz hasonlóan kizárják, vagy legalábbis jelentősen csökkentik a versenyfolyamatban benne rejlő, a szereplők egymástól független cselekvése esetén meglévő bizonytalansági tényezőt, mint a hatásos verseny mozgatórugóját. (Vj-114/2002.)

11.11. Nem vehető figyelembe a vállalkozások terhére az a bizonyíték, amiből ugyan következhet a versenyellenes összejátszás, de a magatartás tanúsítására van más ésszerű magyarázat. (Vj-138/2002.)

11.12. Míg a megállapodás (Tpvt. 11. § (1) bekezdés) valamely versenykorlátozó magatartás formája, addig annak példálódzóan felsorolt tiltott tartalmát a (2) bekezdés rögzíti. A törvényben nevesített tilalmazott magatartás esetén (Tpvt. 11. § (2) bekezdés a)–h) pont) a törvényi nevesítésből az következik, hogy a törvény eleve feltételezte hátrányos versenykövetkezmények bekövetkezhetőségét. (Vj-89/2003.)

11.13. A versenytársak közötti versenykorlátozó megállapodást kizárja a magatartásuktól függetlenül keletkezett versenyhelyzet hiánya. (Vj-100/1998.)

11.14. Minimum árat meghatározó megállapodásra nem lehet mentség az árháború elkerülése. Az „árháború” a stabil piaci körülmények mellett meglévő árversenyhez képest időszakos jelenség, amely akár költség alatti árakat is eredményezhet. Amennyiben ezt nem gazdasági erőfölényben lévő vállalkozás alkalmazza, akkor az éles verseny pozitív jelének tekinthető. A versenyjognak nem feladata az akár „romboló” jelleget is öltő versenytől megvédenie a versenytársakat. A versenyjog rendeltetése a verseny folyamatának védelmén keresztül a fogyasztói érdekek védelme, nem pedig a piacon maradás alanyi jogként való garantálása minden vállalkozás számára. (Vj-145/2001.)

11.15. Egy minimális árakat rögzítő megállapodás megvalósításához nem feltétlen szükséges árat emelni, ahhoz elegendő a már létező – és a küszöbárak megállapításánál nyilvánvalóan tekintetbe vett – árak fenntartása is. (Vj-145/2001.)

11.16. A versenyszabályozás egyik alapvető célja annak elősegítése, hogy a piaci szereplők szabadon és önállóan hozzák meg üzleti döntéseiket. Azon információ-csere rendszerek, melyeknek az a célja vagy hatása, hogy a versenytársak bizonytalan viselkedéséből eredő kockázatokat csökkentsék, ellentétesek ezzel. Az információkartellek versenyellenes hatásainak megítélésénél különösen a következő szempontok a meghatározók:

- az adatok jellege (mire vonatkozik), részletezettsége;
- az adatok „kora” (múltbeli, közelmúlt, jövőbeni);
- az adatáramlás időbeli gyakorisága;
- a piac struktúrája (elsősorban a szereplők száma). (Vj-73/2001.)

11.17. A Tptv. 11. §-t sértőnek minősül, ha a piacon levő vállalkozások a belépővel szemben egymással egyeztetve lépnek fel. Ez egyrészt alkalmas az újonnan belépő által támasztott nagyobb verseny semlegesítésére, másrészt a piacon levők közötti versenyfolyamatban is torzulásokat okozhat, azáltal, hogy a közöttük levő verseny intenzitásának csökkenését eredményezheti. (Vj-97/2002.)

11.18. A Tptv. 11. § (2) bekezdés e) pontja⁴ szerinti tiltott összejátszás valósulhat meg a versenytársak között az egyazon megbízáshoz kapcsolódó ún. (al)vállalkozói tükörszerződések révén. E tükörszerződésekben a megbízó helyet cserélt a megbízottal ugyanazon tevékenység végzésére, lényegében ugyanakkora szerződési értékért, ugyanolyan műszaki és egyéb feltételek meghatározása mellett. Az ilyen „tükör” formában készült szerződéstervezeteknek célja egymásnak kölcsönös garanciák nyújtásával csökkenteni a veszteség kockázatát a pályázat ajánlattétele során. (Vj-154/2002.)

11.19. A horizontális árajánlásokat szigorúbban kell megítélni, mint a továbbeladási árra vonatkozó vertikális árajánlatot. A horizontális árajánlatok alkalmasak arra, hogy a piac különböző, egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői azt megismerve, egyedi döntésüknél figyelembe vegyék versenytársaik jövőbeni árpolitikáját, és így az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint annak hiányában. (Vj-56/2003.)

11.20. A versenyjogi tilalomba ütközhet, ha olyan vállalkozások hoznak létre objektív gazdasági indokok nélkül konzorciumot, amelyek önállóan is képesek lennének a siker esélyével indulni a közbeszerzési eljárásban, és ezáltal számottevően csökken az egymással versenyző ajánlatoktól várható versenynyomás. (Vj-149/2003.)

11.21. A Tptv. 11. §-a alapján vizsgálhatók a vállalkozások konzorcium létrehozatala tárgyában született és a vállalkozások társulásának létrejöttét eredményező megállapodások, ha azok a verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozzák, vagy ilyen hatást fejthetnek illetve fejtenek ki. (Vj-149/2003.)

⁴ Korábbi elvi állásfoglalás korrigálása: A Tptv. 11. § (2) bekezdés e) pontját a 2005. évi LXVIII. törvény 2005. november 1-től hatályon kívül helyezte.

11.22. A vállalkozások társadalmi szervezete által ajánlott ár önmagában is versenykorlátozó hatást fejthet ki, mert annak révén a piac egymással versenytársi viszonyban lévő szereplői megismerhetik és egyedi döntéseiknél figyelembe vehetik versenytársaik jövőbeni várható árpolitikáját. (Vj-176/2003.)

11.23. A Tpvt. élesen elkülöníti egymástól a gazdasági versenyt korlátozó megállapodásokat (IV. fejezet) és az összefonódásokat (VI. fejezet). A Tpvt. 23. §-a alapján összefonódásnak minősülő tranzakciók ugyan jellemzően valamely megállapodáson alapulnak, továbbá azok szükségszerűen korlátozzák a gazdasági versenyt (ti. csökken az érintett piacon tevékenykedő vállalkozások száma). Tekintettel arra azonban, hogy a VI. fejezet külön szabályokat ad a piaci struktúra tartós változását jelentő, összefonódásnak minősülő „versenykorlátozó megállapodások”-ra, azok akkor sem vonhatók a IV. fejezet rendelkezései alá, ha a Tpvt. 24. § szerinti nettó árbevételi küszöbszámok alapján létrejöttükhöz nem szükséges a Gazdasági Versenyhivatal engedélye. (Vj-58/2003.)

11.24. A Tpvt. a 30. § (5) bekezdése szerinti az összefonódás megvalósításához szükséges (ún. kapcsolódó) versenykorlátozásokat az összefonódás szerves részeként kezeli. Ezért az összefonódáshoz kapcsolódó versenykorlátozások akkor sem esnek a Tpvt. IV. fejezete alá, ha az összefonódás a Tpvt. 24. § alapján nem engedélyköteles. (Vj-58/2003.)

11.25. A vevő-eladó kapcsolatokban létrejövő (vertikális) versenyt korlátozó megállapodásban szereplő, a versenyt korlátozó kikötéseken túlmenő, a felek közötti jogviszonyt szabályozó kikötéseket csak akkor lehet értékelni, a Tpvt. IV. fejezete alapján, ha azok összefüggésben lehetnek a megállapodás versenyt korlátozó hatásával. Ennek hiányában e kikötések esetleges visszaélészerűsége a Tpvt. V. fejezetében foglaltak alkalmazásával ítélni meg, ha valamelyik fél gazdasági erőfölényben van. (Vj-30/1997.)

11.26. A franchise megállapodásban szereplő kikötések, melyek indokolatlanul szűk keretek közé szorítják az üzemeltetők áralakítási szabadságát és azon döntését, hogy honnan szerezzék be a franchise tárgyát képező árukat, korlátozzák a márkán belüli versenyt. Különösen fontos a márkán belüli verseny védelme azon a piacon, ahol kevés szereplő tevékenykedik, s közülük a legnagyobb részesedésű vállalkozás szerződését kell megítélni. (Vj-171/2002.)

11.27. [Főszabályként] nem terheli versenykorlátozó megállapodásért felelősség az üzletágot átvevő vállalkozást, ha az üzletág eladója továbbra is létező (és így önállóan eljárás alá vonható) vállalkozás maradt. (Vj-186/2004.)

11.28. Piaci magatartásáért nem csak annak a vállalkozásnak kell felelnie, amely tevékenyen részt vett a megállapodás létrehozásában, hanem annak (a leányvállalatnak) is, amely a megállapodás megvalósításában szerepet játszott. (Vj-101/2004.)

11.29. Arra a kérdésre, hogy a magatartás állami, vagy a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező piaci magatartásnak, döntésnek minősül-e, valamennyi releváns kritérium – a tagokat ki delegálja, azok mennyire tekinthetők függetlennek az őket delegáló, vagy jelölő magán szereplőktől, a közérdekre mennyire kell tekintettel lenni, a döntésnél mennyire és hogyan érvényesül az állami ellenőrzés – együttes hatásának eredményeként adható válasz. (Vj-180/2004.)

11.30. Az a magatartás, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét, versenykorlátozó célúnak minősül. A döntés célja levezethető annak szövegéből, objektív törekvéseiből, a döntés jogi és gazdasági környezetéből, valamint a felek magatartásából, a versenykorlátozó cél nem függ a felek szubjektív akaratától. A

döntés végrehajtásának módja is felfedheti a versenykorlátozó célt, még ha a döntés nem is tartalmaz erre utaló kifejezett rendelkezést. (Vj-180/2004.)

11.31. Abban az esetben, ha a versenykorlátozó cél nem állapítható meg, vizsgálni kell, hogy a magatartásnak van-e tényleges vagy lehetséges versenykorlátozó hatása. Egy döntés akkor versenykorlátozó hatású, ha a tényleges vagy lehetséges versenyre gyakorolt hatásaként ésszerű valószínűséggel várható, hogy az érintett piacon negatív hatást fog gyakorolni az árakra, a kibocsátásra, az innovációra, vagy az áruk és szolgáltatások kínálatára, minőségére. (Vj-180/2004.)

11.32. A Tpv. 11. § (2) bekezdés b) pontjába ütköző reklámkorlátozás megnehezíti, hogy a fogyasztók beazonosítsák a piacon még rendelkezésükre álló megfelelő árakat, szolgáltatásokat, miáltal nőnek keresési költségeik is. A reklámot megengedő szabályok jellemzően megkönnyítik és erősítik a versenyt, növelve ezáltal a fogyasztók ellátottságának reális esélyét. Az így kialakult verseny alacsonyabb árakat, jobb minőséget és ezáltal nagyobb hatékonyságot vált ki és eredményez. A reklámkorlátozás fentiek miatt – jellemzően – korlátozza a verseny szabályainak érvényesülését. (Vj-180/2004.)

11.33. A vállalkozások testületének (pl. egy kamara) versenyjogi felelősségét kizáró állami döntésről van szó, ha valamely állami szervnek korlátozás nélküli joga van a vállalkozások testülete által hozott döntés visszavonására, megváltoztatására, illetve más döntéssel való helyettesítésre, vagyis az állam a döntéshozatali folyamat végeredményét oly módon ellenőrzi, hogy amennyiben az nem felel meg az állami elvárásnak, akkor annak helyébe az állami akaratnak megfelelő tartalmú döntés lép. Az illetékes miniszter törvényességi felügyeleti joga nem minősül ilyen jellegű állami döntésnek. (Vj-60/2006.)

11.34. A vállalkozások testülete (pl. Kamara) által kiadott magatartási szabályok (mint döntés) megsértésével kapcsolatos egyedi határozatokra nem alkalmazható a Tpv. – az egyes rendelkezések ezekben tükröződő alkalmazási (végrehajtási) módja azonban segítséget nyújthat az adott rendelkezés valós tartalmának feltárásában, mert

- a) egyrészt felfedheti a versenyt korlátozó célt, még abban az esetben is, ha az adott rendelkezés megfogalmazásából az nem vezethető le teljes bizonyossággal;
- b) másrészt az adott gyakorlatra alapot adó nem teljesen egyértelmű megfogalmazások elbizonytalaníthatják a döntés kötelezettjét abban a tekintetben, hogy tevékenysége sérti-e az adott rendelkezést vagy sem, ami önmagában versenyt korlátozó hatással járhat (Vj-60/2006.).

11.35. A megállapodás fogalma kapcsán közömbös, hogy a szerződés a kérdéses kikötés megsértése esetére tartalmaz-e szankciót, azt ténylegesen betartották-e illetve, hogy „véletlenül” (máshonnan származó szerződésminta), vagy hosszas tárgyalás eredményeként foglalták-e szerződésbe. (Vj-26/2006.)

11.36. Nem tekinthető jogszerű ajánlott árnak az a szerződéses rendelkezés, amely ugyan az „ajánlott ár” fordulatot használja, de attól eltérő árak alkalmazását csak az importőr írásbeli beleegyezése esetén teszi lehetővé. (Vj-26/2006.)

11.37. A vállalkozásokat jobb teljesítményre ösztönző kockázatok egyik fontos eleme, hogy nem ismerik a tényleges és lehetséges piaci szereplők szándékait, terveit. A potenciális versenytársak közötti, arra irányuló egyeztetés, hogy mikortól, vagy éppen meddig nem lépnek be egymás hagyományos piacaira, piacfelosztó megállapodásnak minősülve a spontán piaci folyamatok versenyjog-ellenes önérdékű szabályozását jelenti. (Vj-140/2006.)

11.38. Nincs helye versenyjogsértés megállapításának, ha két vállalkozás közötti szerződéstervezet tárgyalásakor rögzítődik ugyan versenykorlátozóként is értelmezhető

kijelentés, de utóbb sem a szerződés szövege, sem annak tényleges alkalmazása nem támasztja alá a verseny korlátozását. (Vj-65/2006.)

11.39. A verseny jog által védett alapelveivel ellentétes, versenyjogot sértő a vállalkozások társadalmi szervezetének minden olyan magatartása, amelynek célja, illetve (tényleges vagy lehetséges) hatása a versenytársak közötti szabad verseny, a fogyasztók vállalkozások közötti választása lehetőségének indokolatlan korlátozása, vagy kizárása, valamint azok a magatartások is, amelyek azt célozzák vagy azzal a hatással jár(hat)nak, hogy a társadalmi szervezet e magatartása verseny alakulását befolyásoló tényezővé lépjen elő, például a piacon alkalmazott árak alakulásának vonatkozásában. Az ilyen jellegű, jogszabályi felhatalmazás nélkül tanúsított magatartásokat nem teszi jogszerűvé a tagok érdekei védelmének célja sem, így például az arra történő törekvés, hogy az érintettek egzisztenciális helyzete javuljon. (Vj-36/2008.)

11.40. Az ajánlott árak vállalkozások társadalmi szervezete általi közzététele – kikényszeríthetőség hiányában is – a Tpv-t-be ütközik, mivel az ajánlott árak következtében más árak érvényesülhetnek a piacon, mint az ajánlás hiányában. Az ajánlott árak valamennyi érintett számára a bizonyosság egy megfelelő fokát biztosítja a vonatkozásban, hogy a piacon milyen árak érvényesülnek, illetve előreláthatóan miként fog alakulni a piaci szereplők árazási politikája. Az ajánlott árak orientáló hatása következtében a vállalkozások egyéni költségeitől, teljesítményétől, szolgáltatásuk minőségétől függetlenül, indokolatlanul egységesülhetnek az árak. (Vj-36/2008.)

11.41. A vállalkozások a versenynyomás erősödése esetén – költségeiket racionalizálva – akár a piacon korábban érvényre jutó árszint alatt is képesek működni. Azt, hogy a piacon érvényre jutó árak milyen szinten lesznek, csak a kereslet és kínálat által determinált piac tudja eldönteni. Ezért főszabályként, a magasabb piaci árak ily módon történő, versenykorlátozó fenntartásán kívül nincs más közgazdaságilag reális magyarázat az ajánlott minimum szolgáltatási díjtételek megalkotására. (Vj-1/2008)

11.42. Egy vállalkozások szakmai szövetsége által közzétett, a piacon érvényesítendő árakra vonatkozó ajánlás a szolgáltatást igénybe vevők irányába is negatív hatást fejthet ki:

- a) A díjtételek alkalmasak arra, hogy azt sugallják az ügyfeleknek, hogy az ajánlott árak a piacon érvényesülő indokolt árakat tükrözik, s hogy a szolgáltatás önköltsége és szellemi értéke az ajánlott ár közelében van.
- b) Ezenkívül a fogyasztók körében ismertté váló ajánlott díjak azt a képzetet kelthetik a fogyasztókban, hogy nem érdemes más szakembert keresni a mindenütt azonos vagy hasonló mértékű díjakra tekintettel, vagy azt eredményezhetik, hogy annak a szakembernek a munkáját, aki esetleg mégis alacsonyabb díjat érvényesít – mint olcsóbb szolgáltatást – szakmailag nem megfelelőnek vélik. (Vj-1/2008.)

11. 43. Összehangolt magatartás esetében a vállalkozások kifejezett megállapodás nélkül működnek egymással együtt. Az összehangolt magatartás megállapításához elegendő a vállalkozások közötti olyan kapcsolatfelvétel, amelynek célja vagy hatása a vállalkozások jövőbeni piaci magatartásának befolyásolása oly módon, hogy a vállalkozások közül egyesek vagy valamennyi vállalkozás felfedi(k) a jövőben követendő piaci magatartásukat, csökkentve ezáltal a versenyfolyamatban rejlő bizonytalanságot, ami a hatékony verseny egyik meghatározó mozgatórugója. Összehangolt magatartásnak minősül különösen a vállalkozás olyan összejövetelel való részvétele, amelyen a résztvevő vállalkozások jövőbeni piaci magatartásukra vonatkozó bizalmas információkat közölnek, cserélnek ki egymással, mivel a versenytársak tudomására hozott információkat azok szükségszerűen figyelembe veszik piaci magatartásuk meghatározásakor. A múltbéli adatok cseréje is bírhat ilyen hatással, ha azok nem minősülnek „történelminek”, ha közelmúltbéli adatok cseréjére

kerül sor. A piacot jól ismerő szakemberek ezekből az adatokból meglehetősen nagy pontossággal meg tudják jósolni a többi piaci szereplő viselkedését. (Vj-57/2007.)

11.44. A jogsértés Tpvt. 11. §-a alapján történő megállapításához nem szükséges a jogsértő magatartás hatásának bekövetkezése, ehhez – amint azt maga a Tpvt. 11.§-ának (1) bekezdése is egyértelműen megfogalmazza – elegendő a cél vagy az alkalmasság bizonyítása. A vállalkozások közötti versenykorlátozó megállapodás, az összehangolt magatartás és a vállalkozások társulásának döntése olyan súlyos jogsértés, hogy ezeket a Tpvt. nemcsak tényleges hatás, hanem már a célzat, illetve a lehetséges hatás esetében is versenyjogi eszközökkel üldözni rendeli. (Vj-57/2007.)

11.45. A bizományosi szerződés jogi természete értelmében a bizományos a saját nevében, de a megbízó javára köt a továbbiakban szerződést, ezért a termékek árának meghatározására irányuló rendelkezések a megbízó jogos érdekérvényesítésének részét képezik. Az ügylet teljesítése során a bizományos nem minősül a megbízótól teljes mértékben független piaci szereplőnek, ezért a bizományosi megállapodás keretében megfogalmazott „ártartási” követelmény nem képes a gazdasági verseny káros befolyásolására vagy torzítására. A bizományosi megállapodás keretében megfogalmazott ártartási követelmény elvben sem alkalmas a Tpvt. 11. §-ában szereplő tilalom megsértésére. (Vj-166/2006)

11.46. Tekintettel arra, hogy a Tpvt. 11. § (1) bekezdése szerint már azon megállapodás is a versenyjogi tilalomba ütközik, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet ki, a kifogásolt szerződések pusztán azon az alapon, hogy azok betartását az eljárás alá vont nem ellenőrizte, nem elegendő indok a versenytorzítás kizárására. Az a körülmény, hogy az eljárás alá vont nem presszionálta az egyes üzemeltetőket, nem jelenti azt, hogy a vonatkozó szerződéses rendelkezés, megállapodás ne lett volna érvényben. (Vj-7/2008.)

11.47. Az EU és magyar gyakorlat szerint a versenykorlátozó célzat keretén belül a megállapodás természetét, „szokásos”-tipikus következményeit kell vizsgálni, nem pedig a vállalkozások szubjektív szándékait bizonyítani. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szándékok ismertsége esetén ne lehetne azokat a célzat kapcsán bizonyítékként felhasználni. A gazdasági kontextus feltárásának egyik eleme lehet a felek motiváltságának tisztázása. Különösen igaz ez a Tpvt. szövegezése esetén (célzat, hatással lehet, hatás). Továbbá az EU Bíróság ítélezésének elismert tétele szerint az, hogy egy megállapodásnak a versenykorlátozó célzaton túl más, legitim célja is van, nem jelenti azt, hogy a jogsértés célzat alapon ne lenne megállapítható. (Vj-18/2008.)

11.48. Az egységes és folyamatos jogsértésben, jellegénél fogva, nem minden mozzanat tekintetében vesznek részt ugyanolyan módon és mértékben a szereplők. Egy vállalkozást a versenyre hatást gyakorolni képes megállapodás vagy összehangolt megállapodás résztvevőjének lehet tekinteni, ha a résztvevő vállalkozások egészének magatartása erre az eredményre vezethet, függetlenül az adott vállalkozás egyéni részvételének hatásától. Az egységes jogsértés megállapítását az sem zárja ki, hogy az érintett vállalkozások szerepe abban eltérő, illetőleg a vállalkozások közötti – a jogsértés közös tanúsítását, a vállalkozások valamely közös, jogsértéssel megvalósítani kívánt, illetve megvalósított érdekét, közös akaratát kétségbe nem vonó – esetleges érdekkonfliktus léte sem kizáró ok.

A jogsértés egységességének megállapításakor a legfontosabb körülmények

- átfogó terv megléte (ami azonban nem foglalja magában annak szükségességét, hogy valamilyen „keretmegállapodást” ténylegesen meg is kötöttek),
- a résztvevők körének nagymértékű azonossága.

Az egységes és folyamatos megállapodás létét támaszthatja alá

- az érintett termékek közelsége, és
- az alkalmazott eszközök és mechanizmusok hasonlósága is. (Vj-69/2008.)

11.49. A joggyakorlat alapján versenykorlátozás a célja az olyan magatartásnak, amely természeténél fogva magában hordozza a versenykorlátozás lehetőségét. Ilyen magatartásnak minősül például az ár rögzítés, a piacfelosztás vagy a kibocsátás korlátozása, hiszen ezen magatartások az erőforrások nem megfelelő elosztását eredményezik és csökkentik a fogyasztói jólétet. Számos tényezőtől függ, hogy egy megállapodásnak célja volt-e a verseny korlátozása. A döntés célja levezethető annak szövegéből, objektív törekvéseiből, a döntés jogi és gazdasági környezetéből, valamint a felek magatartásából, nem a felek szubjektív akaratát kell figyelembe venni. A megállapodás végrehajtásának módja is felfedheti a versenykorlátozó célt, még ha a megállapodás nem is tartalmaz erre utaló kifejezett rendelkezést. [...] Az európai uniós és magyar joggyakorlat szerint a versenykorlátozó cél keretén belül elsősorban a megállapodás természetét kell vizsgálni, nem pedig a vállalkozások szubjektív szándékait bizonyítani. A gazdasági kontextus feltárásának egyik eleme lehet a felek motiváltságának tisztázása. Különösen igaz ez a Tpv. szövegezése esetén (cél, hatással lehet, hatás). Továbbá az Európai Unió Bírósága ítélezésének elismert tétele szerint az, hogy egy megállapodásnak a versenykorlátozó célon túl más, legitim célja is van, nem jelenti azt, hogy a jogsértés cél alapon ne lenne megállapítható. (Vj-3/2008.)

11.50. Egy versenykorlátozó céllal rendelkező megállapodás akkor is tiltott, ha a megállapodásban részes felek vagy azok egyike soha nem szándékozott azt betartani, vagy azt végrehajtani. (Vj-3/2008.)

13. §

13.1. A nagykereskedő-eladóként és kiskereskedő-vevőként (viszonteladóként) megállapodást kötő felek a Tpv. 13. § (2) bekezdése szempontjából nem minősülnek egymás versenytársainak, akkor sem, ha a nagykereskedő közvetlenül is értékesít végfelhasználóknak. (Vj-81/2003.)

13.2. Az azonos jellegű áruk (pl. személygépkocsik) teljes választékának forgalmazására vonatkozó vertikális megállapodások esetében a csekély jelentőség szempontjából az egyes választékokból való átlagos részesedésnek van jelentősége, függetlenül attól, hogy az egyes választékok a végső fogyasztó szempontjából azonos árupiachoz tartozónak minősülnek-e vagy sem. (Vj-81/2003.)

13.3. A Tpv. 13. § (2) bekezdés a) pontja az olyan megállapodásokra alkalmazandó, amelyek pusztán az árak meghatározására irányulnak, és így céljukban és hatásukban – bármiféle előny nélkül – kizárólag versenykorlátozást érvényesítenek. A közös beszerzésre vonatkozó megállapodás – jöllehet egységesülő vételi árakat eredményezhet – nem ilyen jellegű, ezért azt a Tpv. 13. § (2) bekezdés a) pontja nem zárja ki a csekély jelentőségű megállapodások közül. (Vj-176/2003.)

13.4. A jogsértés megállapítása szempontjából a Tpv. 13. § (2) bekezdésének a) vagy b) pontja szerinti – azaz az ár meghatározó, illetve piacfelosztó - versenykorlátozó megállapodás esetén sem a piaci részesedés meghatározásának, sem magának az érintett piacnak a meghatározása nem szükséges. (Vj-195/2007.)

14. §

14.1. Ha az eladó és viszonteladó között létrejött (vertikális) versenyt korlátozó megállapodás a viszonteladót korlátozza piaci tevékenységében, akkor a két résztvevő együttes piaci részesedését kifejező hányados

- nevezője azon földrajzi terület (Tpvt. 14. § (3) bekezdés a) pont) teljes forgalma, amelyen a viszonteladó tevékenykedik;
- számlálója pedig az eladónak az adott földrajzi területre irányuló teljes, viszonteladói áron számított forgalma, növelve a viszonteladó által más eladóktól beszerzett helyettesítő áruk forgalmával. (Vj-57/1998.)

14.2. Az érintett piac meghatározása eszközül szolgál ahhoz, hogy a vizsgált cselekményt megvalósító vállalkozás(ok) versenytársai beazonosíthatóvá váljanak. Közbeszerzési eljárásokkal vagy más versenytárgyalásokkal kapcsolatos jogsértések esetén a piac meghatározása során csak azokat a vállalkozásokat kell figyelembe venni, amelyek képesek egy ajánlattevő magatartását ténylegesen befolyásolni. A közbeszerzési eljárásokon, illetve egyéb versenytárgyalásokon részt vevő vállalkozás befolyása az eljárás kimenetelére (azaz a piaci hatalma) azzal arányos, hogy hány olyan másik vállalkozás van jelen, amelyik önálló ajánlattételre jogosult. Az ebből eredő piaci hatalmat kielégítően jelzi a piaci részesedésnek az önálló ajánlattételre jogosult vállalatok száma alapján kiszámított nagysága, azaz két vállalkozás esetén 50-50 %, három vállalkozás esetén egyaránt 33,3 %, négy vállalkozás esetén egyenként 25 %, és így tovább. (Vj-154/2002.)

14.3. *A megállapodással érintett piacot maguk a megállapodásban részes vállalkozások határolják be azzal, hogy versenyellenes magatartásukat tudatosan terjesztik ki a termékek, illetve szolgáltatások meghatározott körére. (Vj-3/2008.)*

15. §

15.1. Egymástól függetlennek kell tekinteni azokat az állami irányítású vállalkozásokat, amelyek piaci magatartásuk meghatározásában önálló döntési joggal rendelkeznek. Egy állami irányítású vállalkozás versenyjogi értelemben akkor rendelkezik önálló döntési joggal, ha egy konkrét piaci magatartás vagy döntés tekintetében autonóm piaci szereplőnek számít, mert e magatartás kialakításában, illetve a döntés meghozatalában nem az állami tulajdonosi jogokat gyakorló intézmény, szerv akarata, utasítása jelent meg. Versenyjogi értelemben nem függetlenek azok az állami irányítású vállalkozások, amelyek egy konkrét piaci magatartás kialakítása vagy az erre irányuló döntés meghozatalakor az állami tulajdonosi jogokat gyakorló intézmény, szerv akarata, utasítása szerint jártak el. (Vj-45/2002.)

15.2. A Tpvt. 15. § (3) bekezdése a többségi állami tulajdonban lévő vállalkozások függetlenségére speciális szabályt ad. A fenti törvényhely szerinti „önálló döntési jog” fogalmát a Tpvt. nem definiálja, azonban az nem értelmezhető másként, mint úgy, hogy az állam képviseletében a tulajdonosi jogokat gyakorló szerv nem él meglévő irányítás jogával, így a többségi tulajdonában lévő vállalkozás tőle (és így értelemszerűen a többi többségi állami tulajdonú vállalkozástól is) függetlenné válik. Az állami többségi tulajdonú vállalkozások egymástól való függetlenségének másik esete – [figyelembe véve a Tpvt.-nek a 15. § (3) bekezdése által hivatkozott 27. § (3) bekezdését is] az, amikor két vállalkozás nem azonos – az előzőek szerinti értelemben – önálló döntési joggal rendelkező gazdasági egységhez tartozik. A „gazdasági egység” fogalmát szintén nem határozza meg a Tpvt. A Tpvt. 27. § (3) bekezdés alkalmazásában az ugyanazon állami holding vagy más irányítási centrum alá tartozó vállalkozások együttese értendő. (Vj-55/2009.)

15.3. [Az irányításszerző társaság] és [a céltársaság] (a jelen tranzakciót megelőzően) egymástól független vállalkozáscsoportoknak minősülnek. Ezen nem változtat az a tény

sem, hogy a két vállalkozáscsoport ugyanazon magánszemélyek (közvetett) tulajdonában van, hiszen [az irányításszerző társaság] felett ezen magánszemélyek [X, Y, Z] közös irányítást gyakorolnak, míg [a céltársaság egyedüli irányítójának] ugyanezen magánszemélyek nem irányítói. [Az irányításszerző társaság] közgyűlésének kizárólagos hatáskörébe tartozó ügyekben való döntéshez 85%+1 szavazat szükséges, azaz mindhárom részvényes egyetértése szükséges. [Az irányításszerző társaság] alapszabálya szerint mindhárom részvényes 1-1 igazgatósági tag jelölésére jogosult a háromtagú igazgatóságba, az igazgatósági tagok választásához pedig – a fentieknek megfelelően – 85%+1 szavazat szükséges. A igazgatóság határozatait mindhárom tag jelenlétében, egyhangúlag hozza. Mindezekre tekintettel [az irányításszerző társaság] [három részvényesének] közös irányítása alatt áll.

[...]

A [céltársaság egyedüli irányítójának] részvényesei [X magánszemély] (részvények és szavazati jog 41%-a), [Y magánszemély] (részvények és szavazati jog 29,5%-a) és [Z magánszemély] (részvények és szavazati jog 29,5%-a). A [céltársaság egyedüli irányítója] azonban nem áll ezen magánszemélyek (egyedüli vagy közös) irányítása alatt ugyanis: (i) a [céltársaság egyedüli irányítójának] alapszabálya szerint a döntéshozatalra a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény szabályai vonatkoznak (azaz a döntéshozatal jellemzően egyszerű többséget igényel), továbbá (ii) a [céltársaság egyedüli irányítójának] részvényesei a társaság közgyűlésén önállóan szavaznak, köztük a szavazati joguk gyakorlásáról megállapodás nincsen. Minderre figyelemmel a vállalkozásnak nincs irányítója, a [céltársaság egyedüli irányítójának] döntéshozatala „alkalmi koalíciók” mentén alakul. (Vj-69/2010.)

15.4. A Tpv. 15. § (3) bekezdés szerinti, a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog nem a vállalkozás egy-egy konkrét magatartásához kapcsolódó fogalom, hanem olyan tartós állapot, amelyben az állam nem él többségi tulajdonán alapuló irányítási jogával. Az önálló döntési jog esetről esetre bírálható el. Az ennek során értékelendő döntések, három fő csoportba sorolhatók:

- a) a vállalkozás működési módjához, alapvető szabályaihoz (pl. alapító okirat módosítása, tőkeemelés vagy csökkentés), felszámolásához, eladásához kapcsolódó döntések;
- b) a vállalkozás üzletpolitikájához kapcsolódó stratégiai jellegű döntések (üzleti terv);
- c) a vállalkozás napi működéséhez kapcsolódó döntések.

A vállalkozás versenyjogi függetlensége szempontjából azon döntéseknek van jelentősége, melyek kifejezetten az érintett vállalkozás versenystratégiai (piaci) magatartásával vannak közvetlen összefüggésben (Izd. Tpv. 15. § (3) bekezdése). Az a) pont alatti döntések nem ilyen jellegűek, hiszen azok elsősorban nem az érintett vállalkozás versenyjogi szempontból kizárólagosan releváns versenystratégiai (piaci) viselkedésével kapcsolatosak. Az a) pont szerinti döntések alapvetően társasági jogi szempontból relevánsak. Ezzel összhangban nem jelenti a versenyjogi értelmű önálló döntési jog hiányát, ha az a) pont szerinti döntéseket az állami tulajdonosi jogok gyakorlója megtartja saját magának.

A b)-c) pontok szerinti döntések egyaránt közvetlen hatással lehetnek az érintett vállalkozás versenystratégiai (piaci) magatartására, ezen belül azonban meghatározó jelentőségük a b) pont alatti döntéseknek van, mindenképp a vállalkozás üzleti terve jóváhagyásának. Ezért főszabályként az rögzíthető, hogy ha az üzleti terv elfogadásához az állam többségi tulajdonosi jogai gyakorlójának jóváhagyása szükséges, akkor a vállalkozásnak nincs önálló döntési joga. Ez alól kivételt képezhet, ha az üzleti terv csak általános célkitűzéseket rögzít. Ebben az esetben a vállalkozás működése egészének értékelésével dönthető el az, hogy rendelkezik-e önálló döntési joggal vagy sem. (Vj-17/2012.)

15.5. A „gazdasági egység” a Tpv. vállalkozás-csoport fogalmán [Tpv. 15. § (2) bekezdés] belül értelmezhető. Az állami többségi tulajdonban lévő vállalkozások a Tpv. 15. § (2) bekezdés szerinti vállalkozás-csoportot alkotnak ugyan, azon belül azonban az önálló

döntési joggal rendelkező vállalkozások (vállalkozás-csoportok) elkülönülnek és ún. gazdasági egységeket képeznek. (Vj-17/2012.)

15.6. Mind a Bizottság közleményének 1.7 fejezete, mind a Tpvt. 15. §-ának (3) bekezdése kivételes szabályokat állapít meg állami irányítású vállalkozás-csoportokra. Ezek lényege, hogy az állam struktúráján belül önálló döntési joggal rendelkező gazdasági egységek létezhetnek, amelyeket egymástól függetlennek kell tekinteni akkor is, ha egyébként (azaz a kivételes szabályok alkalmazása nélkül) az azonos vállalkozás-csoportba sorolás feltételei fennállnak. Nem szükséges azonban ezen kivételes szabályok alkalmazása olyan állami tulajdonú vállalkozások egymástól való függetlenségének megállapításához, amelyek az általános szabályok értelmében nem tartoznak azonos vállalkozás-csoportba. Ilyen esetben a vállalkozások függetlensége a fentiekben ismertetett általános szabályok alapján megállapítható. (Vj-3/2008.)

15.7. A [Tpvt. 15. § alkalmazásában]

a) az önálló döntési jogkörrel rendelkező állami többségi tulajdonú vállalkozás valamennyi további (nem általa irányított) állami többségi tulajdonú vállalkozástól függetlennek minősül; továbbá

b) függetlennek minősülnek egymástól azok az állami többségi tulajdonú vállalkozások, amelyek különböző állami irányítási centrumokhoz tartoznak. (Vj-17/2012.)

15.8. A [...] Minisztertől való Tpvt. szerinti függetlenségét nem kérdőjelezi meg az, hogy a Miniszter választja meg és hívja vissza az [...] igazgatósági tagjait. Az állami többségi tulajdonú vállalkozások esetén ugyanis a Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontját (mely szerint irányítást jelent, ha a vállalkozás jogosult egy másik vállalkozás vezető tisztségviselői többségének kijelölésére) „felülírja” a Tpvt. 15. § (3) bekezdése, amely az állami tulajdonú vállalkozások függetlenségét kifejezetten a versenysztratégiai (piaci) magatartások meghatározása szempontjából engedélyezésként értékeli és ebből a szempontból a Versenytanács álláspontja szerint az üzleti terv jóváhagyása a meghatározó körülmény. (Vj-17/2012.)

15.9. A tranzakcióban résztvevő további két vállalkozás [...] közvetlenül nem állami többségi tulajdonú vállalkozás, ezért függetlenségüket nem a Tpvt. 15. § (3) bekezdése, hanem az általános szabályok alapján kell megítélni. (Vj-51/2012.)

15.10. A Tpvt. 23. § (4) bekezdése alapján [...] nem minősül irányításnak a felszámoló és a végelszámoló tevékenysége. Ezzel összefüggésben a Vj-62/2001. számú ügyben hozott döntésében az eljáró versenytanács rögzítette, hogy: „A Tpvt. alkalmazásában egy felszámolás alatt álló vállalkozás irányítójának (közös irányítóinak) az(ok) a vállalkozás(ok) minősül(nek), amely(ek) a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a)-d) pontjaiban szereplő feltételek valamelyikének megfelel(nek), függetlenül attól, hogy a felszámolási eljárás ideje alatt irányítási jogait (lehetőségeiket) csak korlátozottan gyakorolhatják.” Ezt a megközelítést az eljáró versenytanács a Tpvt. 23. § (2) bekezdése alóli kivételt jelentő Tpvt. 15. § (3) bekezdése alkalmazása körében is irányadónak tekintette. (Vj-51/2012.)

15.11. A Tpvt. 15. § (3) bekezdés szerinti, a piaci magatartás meghatározásában való önálló döntési jog tartós állapot, amelyben az állam nem él többségi tulajdonán alapuló irányítási jogával. [...] Vagyis – az összefonódás engedélyezés természetéből fakadóan – hosszú távon, előre tekintő módon kell megítélni, hogy az üzleti terv elfogadásának körülményei miként alakulnak. Ennek különösen is akkor van jelentősége, ha az üzleti terv elfogadására jogosult személyében az engedélykérési kötelezettség időpontját megelőzően nem sokkal változás áll be. A Tpvt. 15. § (3) bekezdése alkalmazása szempontjából tehát az eljáró versenytanács álláspontja szerint az üzleti terv elfogadásának azon körülményei bírnak jelentőséggel, amelyek alátámasztják, hogy az érintett állami vállalkozás valóban tartós önálló döntéshozatali jogosultsággal bír a piaci magatartása meghatározása terén. Ehhez nem elegendő az üzleti terv elfogadására adott formális felhatalmazás. Szükséges az is,

hogy a jogosult a felhatalmazással élve tartósan képes legyen az érintett vállalkozás versenystratégiájának befolyásolására. (Vj-51/2012.)

17. §

17.1. A jogalkalmazási gyakorlat szerint a párhuzamos jogalapon folyó eljárásokban az [EUMSZ.101.] cikkének (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések elsőbbséget kapnak a nemzeti jog rendelkezéseihez képest. Ez azt is jelenti, hogy függetlenül attól, hogy a vállalkozások társulásának döntése jogsértő lenne-e a nemzeti jog alapján, már a versenykorlátozás megállapíthatósága szempontjából is [EUMSZ.101.] cikkének (1) bekezdése) a közösségi jog rendelkezései tekintendők irányadónak. Az esetben, ha az [EUMSZ.101.] cikkének (3) bekezdése alkalmazásában a vizsgált döntés nem tiltott, az adott időszakra már nem indokolt külön a nemzeti jog alapján való mentesülés-vizsgálat, mivel ennek eredménye nem állhat ellentétben az [EUMSZ.101.] cikk (3) bekezdése alapján lefolytatott vizsgálat eredményével. Az esetben, ha valamely magatartás az [EUMSZ.101.] cikke alkalmazásában tiltottnak minősül, a nemzeti jog alapján lefolytatott eljárás nem vezethet más eredményre, mivel a nemzeti versenyhatóságnak (bírósnak) az [EUMSZ 101.] cikk (1) bekezdése értelmében követnie kell a közösségi jogot. (Vj-180/2004.)

V. fejezet

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma

21. §

21.1. A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés objektív kategória, vagyis míg a polgári jogi viszonyokban – így a szerződési jogban is – úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható (Ptk. 4. § (4) bekezdés), addig a versenyjogi elbírálás alá eső erőfölényes vállalkozások magatartásának jogellenességéhez nincs szükség felróhatóságra, illetve megítélésük sem az általában elvárható magatartáshoz igazodik. Az erőfölényes vállalkozások – éppen jelentős piaci hatású, adott esetben nagyszámú piaci partnert érintő szerződéseik, és ezáltal a versenyt (a közérdeket) széleskörűen érintő negatív piaci hatás miatt – az átlagos piaci erejű vállalkozásokhoz képest fokozott felelősséggel bírnak. (Vj-126/2000.)

21.2. A vevői erőfölénnyel való visszaélés káros jóléti hatása abban jelenik meg, hogy a versenyzői állapothoz képest az erőfölényben lévő vállalkozás visszafogja a felhasználását valamely olyan termékből, amelyet ő maga inputként alkalmaz. Ezáltal az output piacon is kisebb lehet a kibocsátás a versenyzői állapothoz képest. (Vj-41/2002.)

21.3. Az egyik piacon fennálló monopolhelyezettel a különálló, de kapcsolódó piacokon is vissza lehet élni oly módon, hogy a vállalkozás egyik piacon fennálló erőfölényes helyzetét kiterjeszti egy másik szomszédos piacra, ahol egyébként helye lehetne versenynek, illetve amely tevékenységet rajta kívül más vállalkozó is elláthatna, hasonló vagy akár még nagyobb hatékonysággal. (Vj-176/2001.)

21.4. Tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősülhet az ár, ha a gazdasági erőfölényben levő vállalkozás a korábban érvényesített árát nagyobb mértékben emeli, mint azt a gazdálkodási körülményeiben objektíve bekövetkezett változások indokolják. (Vj-17/1998.)

21.5. Ha a gazdasági erőfölényben levő termelő kiskereskedők részére történő értékesítésre nagykereskedelmi egységet hoz létre, és más nagykereskedőket nem, vagy csak a

nagykereskedelmi árrés megosztásával szolgál ki, ez a magatartása akkor nem minősül visszaélésszerűnek, ha az nem veszélyezteti a végső fogyasztók ellátását, vagyis ha a termelő az érintett földrajzi piac egészén el tudja látni a kiskereskedőket a szakmában szokásos módon. (Vj-63/1997.)

21.6. Nem minősül gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek, ha a vállalkozás a még nem gazdasági erőfölényes helyzetben kötött szerződésben biztosított jogával élve okoz hátrányt szerződéses partnerének, függetlenül attól, hogy a hátrányokozás az időközben kialakult gazdasági erőfölényes helyzetben következik be. (Vj-124/1998.)

21.7. Tisztességtelenül megállapítottnak (túlzottan magasnak) minősül az ár, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetés adott szakmát jellemző kockázatával arányban álló hozam alapján adódó („tisztességes”) nyereség összegét. (Vj-175/1998.)

21.8. A vállalkozás főszabályként nem él vissza helyzetével, ha a korábbihoz képest kisebb kedvezményt ad a szolgáltatásaiért járó alaplíjából. (Vj-24/2002.)

21.9. A versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálható, hogy egy kábeltelevíziós vállalkozás milyen módon kapcsolja össze az egyes programokat programcsomagokká, vagyis, hogy a programcsomagok kialakítása (átalakítása) a fogyasztók igényeihez igazodóan történik-e, vagy a vállalkozás számára jelent indokolatlan előnyt. A Gazdasági Versenyhivatal azonban nem szólhat bele oly mértékben a kábeltelevíziós vállalkozások üzletpolitikájába, hogy konkrétan meghatározza a programcsomagok összetételét. (Vj-64/2004.)

21.10. A megvalósított (megvalósítani tervezett) beruházások – az amortizáción keresztül – a hasznosítás éveire elosztva jelenhetnek meg jogszerűen az árban. Az a körülmény, hogy a számviteli szabályok szerint alacsony beruházási összeg esetén, mód van a beruházást annak évében elszámolni költségként, nem változtat azon a tényen, hogy a beruházott eszközök több éven át használhatók. (Vj-93/2003.)

21.11. Az üzleti viszony létrehozásához kötődő ügyekben két jogilag védett érdek között kell egyensúlyt találni. Egyfelől az erőfölényben levő vállalkozást is megilleti a tulajdonnal való rendelkezés. Másfelől a versenyjog előírásai bizonyos többlet kötelezettségeket róhatnak a gazdasági erőfölényben lévő vállalkozásokra, a hatékony verseny fenntartásához fűződő közérdek védelme érdekében. A Tptv. 22. § értelmében gazdasági erőfölényes helyzetben lévő vállalkozás akkor marasztható el az üzleti kapcsolat létrehozásától/fenntartásától való elzárkózás miatt, ha:

- azt nem tudja az objektív, üzletileg ésszerű indokkal megmagyarázni; és
- a konkrét vállalkozásokat ért érdeksérelem mellett, a piacon folyó versenyre, annak hatékonyságára is érezhetően negatív hatással jár. (Vj-10/2002.)

21.12. Egy piaci szereplő kiszorítása csak akkor versenyellenes, ha ennek eredményeként a hatékony piaci verseny csorbul. Nincs erről szó, ha egy nagykereskedelmi piaci szereplő kiesését követően a fogyasztók sem közvetlen, sem közvetett negatívumokkal nem számolhatnak. A versenyjog nem a piaci szereplők létezését, hanem a hatékony, a fogyasztók számára a lehető leghasznosabb kimenetet produkáló versenyt garantálja. (Vj-10/2002.)

21.13. Egy vevő-eladó viszonyban senkinek sincs versenyjogi megalapozással joga vagy védett pozíciója ahhoz, hogy egy meghatározott, kedvezményes kondíciójú, vagy éppen kizárólagos szerződéses kapcsolatot, szolgáltatást igénybevevő vállalkozásként a saját akarata szerint létrehozson vagy fenntartson. Indokoltnak tekinthető a piaci kapcsolat létrehozásától vagy folytatásától való elzárkózás abban az esetben, ha az a vevő

szempontjából a hatékonyság növelését, vagy egy korábbi nem megfelelően teljesítő vállalkozás új vállalkozással történő helyettesítését célozza. (Vj-41/2002.)

21.14. A túlzottan alacsony ár alkalmazása esetén szorosan összefügg a gazdasági erőfölényes helyzet és a visszaélészerű magatartás egyik szükséges tényállási eleme, a piacról való kiszorításra való alkalmasság, mert mindkettő függvénye annak, hogy

- van-e elég forrása a vállalkozásnak arra, hogy az alacsony árból fakadó veszteségeit a versenytársak piacról való kiszorulásáig viselje;
- a piacralépés természetes korlátai elégségesek-e ahhoz, hogy az ár felemelése után a versenytársak ne tudjanak visszalépni a piacra, illetve csak azt követően amikor a vállalkozás kompenzálta korábbi veszteségeit. (Vj-76/1999.)

21.15. A jogellenesnek minősülő túlzottan alacsony (felfaló) ár megállapíthatóságának szükséges feltétele az, hogy az alkalmazott ár az azt érvényesítő vállalkozás számára veszteséget eredményezzen. (Vj-56/2001.)

21.16. Nem minősül gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek, ha a túlzottan alacsony árat a vállalkozás olyan rövid ideig érvényesíti, hogy ennek folytán a túlzottan alacsony ár nem alkalmas a versenytársaknak érintett piacról való kiszorítására. (Vj-10/1997.)

21.17. Indokolatlanul akadályozza a piacralépést, ha a kereskedő csak akkor formálhat jogot egy bizonyos mértékű kedvezményre, ha a szállító versenytársaitól, vagy versenytársai egy részétől nem vásárol az adott termékkel versengő árut. (Vj-73/2001.)

21.18. Ha egy erőfölényes vállalkozás olyan magatartást folytat, amely egy versenytárs kiszorítására irányul, az akkor is visszaélésnek minősíthető, ha az végül is nem vezet sikerre. (Vj-78/2003.)

21.19. Egy piaci szereplő kiszorítása csak akkor versenyellenes, ha ennek eredményeként a hatékony piaci verseny csorbul. Nincs erről szó, ha egy piaci szereplő kiesését követően a fogyasztók sem közvetlen sem közvetett negatívumokkal nem számolhatnak. A versenyjog nem a piaci szereplők létezését, hanem a hatékony, a fogyasztók számára a lehető leghasznosabb kimenetet produkáló versenyt garantálja. (Vj-10/2002.)

21.20. A versenyhatósági beavatkozás elengedhetetlen feltétele a fogyasztói érdekek sérelme, mely egymástól eltérő módon jelentkezhet a gazdasági erőfölénnyel való visszaélésnek a Tpv. szerinti két alapesetében, a kizsákmányoló és a versenyt korlátozó magatartások esetében.

- a) A kizsákmányoló típusú visszaélések – azok jellegéből adódóan – rövid távon szükségszerűen hátrányosak a fogyasztóknak, ugyanakkor az elkövető vállalkozásnak a kizsákmányolásból fakadó többletjövedelme ösztönözheti új vállalkozásoknak az adott piacra történő belépését, amiből fakadó verseny erősödés hosszabb távon kedvező lehet a fogyasztók részére. Ilyen esetekben ezért azt kell mérlegelni, hogy az esetlegesen bekövetkező jövőbeli előny indokolja-e azt, hogy a fogyasztókat az adott időszakban ért hátrány versenyjogi következmények nélkül maradjon.
- b) A versenyt korlátozó tartalmú visszaélések közül azok, amelyek a fogyasztóknak nyújtott előnyökön alapulnak, rövid távon értelemszerűen nem hátrányosak (sőt: kifejezetten előnyösek) a fogyasztók számára. Ugyanakkor, a versenytársak visszaszorulása a verseny csökkenéséhez vezethet, ami hosszabb távon hátrányos a fogyasztóknak. A versenyjogi dilemma az ilyen esetekben lényegében az ellenkezője az a) pontban megfogalmazottnak. Nevezetesen: milyen feltételek mellett indokolt versenyjogi eszközökkel elvenni a fogyasztóktól az előnyt azon az alapon, hogy valamikor, esetleg azt meghaladó hátrányt szenvedhetnek el. (Vj-42/2006.)

21.21. A valamely hálózathoz (vagy más erőforráshoz) való hozzáférés megtagadásának a 21.11. sz. elvi állásfoglalás szerinti versenyjogi értékelésekor, annak nem csak rövid távú (statikus) versenyhatásait kell vizsgálni, hanem az esetlegesen hosszabb távon jelentkező (dinamikus) versenyhatásokat is mérlegelni kell. Így azt is, hogy ha az erőforráshoz az eljárás alá vont vállalkozás beruházás révén jutott, akkor a megtagadás indokolatlannak minősítése, ami a hozzáférés előírását is jelentheti, csökkentheti a beruházás hozamát. Ez pedig nem csak az érintett vállalkozás(ok) beruházási hajlandóságát mérsékelheti, hanem más vállalkozásokat is abba az irányba terelhet, hogy beruházás helyett inkább „hozzáférés”-re építsék tevékenységüket. A beruházási hajlandóság csökkenése viszont az adott piacon a verseny intenzitásának csökkenéséhez vezethet. (Vj-126/2007.)

21.22. Az erőforráshoz való hozzáférés biztosításától való (direkt) elzárkózás Gazdasági Versenyhivatal által történő megállapítása esetén az elzárkózó vállalkozásnak lehetősége lenne olyan prohibítív (visszatartó) árat felszámítani a hozzáférés ellenértékeként, amely (indirekt módon) a direkt elzárkózással azonos hatást váltana ki. Az ilyen árat a Gazdasági Versenyhivatal – mint tisztességtelenül megállapított (túlzottan magas) árat – elvileg a Tptv. 21. § a) pontjába ütközőnek minősítheti. A hazai és a nemzetközi versenyfelügyeleti gyakorlat tapasztalatai alapján azonban túlzottan magas ár csak kirívó esetekben állapítható meg, és még az esetleges megállapítás esetén sincs mód arra, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a jövőben alkalmazandó árat meghatározza. Ezért, ha valamely áru árának keretek között tartására tartósan igény merül fel, az ésszerűen állami szabályozással oldható meg. (Vj-126/2007.)

21.23. Adott megkülönböztető magatartás Tptv. 21. g) pontjába ütközéséhez a következő körülményeket szükséges vizsgálni: (i) azonos jellegű ügyletek között történt-e a megkülönböztetés, (ii) okozott-e versenyhátrányt az üzletfeleknek, (iii) indokolatlan volt-e. (Vj-7/2007.)

21.24. A gazdasági erőfölényben lévő vállalkozás sincs elzárva attól, hogy a versenyben olyan eszközöket vegyen igénybe, amelyek közül egyesek hátrányosak lehetnek versenytársai, vagy a vállalatcsoporthoz tartozó másik cég versenytársai számára. Önmagában az erőfölény fennállása nem teszi indokolttá azt, hogy az ilyen vállalkozás által alkalmazott mindenféle versenyeszköz használata jogsértőnek minősüljön, pusztán azért, mert azok alkalmazása hátrányt jelent a versenytársak számára. (Vj-136/2008.)

21.25. Annak elemzése során, hogy az adott magatartás alkalmas-e a verseny korlátozására, szükséges továbbá annak a vizsgálata is, hogy a túlságosan alacsony (akár negatív) árrés egyfajta átmeneti jelleget ölt vagy hosszútávú gyakorlatnak, stratégiai árazási magatartásnak minősíthető. Önmagában az árprés jellegzetességeit magán viselő, ám átmenetinek, egyedinek minősülő – rövid ideig tartó – alacsonynak minősülő árrés kapcsán a verseny korlátozására való alkalmasság még nem igazolható. (Vj-39/2009.)

21.26. Annak vizsgálata során, hogy a túlságosan alacsony árrés átmeneti jelenség vagy hosszabb távú stratégiai – kizorító jellegű – gyakorlat következménye, szempont lehet többek között az, hogy a túlságosan alacsony árrést a vállalkozásnak szándékában állhatott-e hosszabb távon fenntartani. A magatartás stratégiai jellegének vizsgálata során ugyanakkor nem az eljárás alá vont kizorító szándékát szükséges igazolni, elegendő az, hogy az eset összes körülményeiből a nem átmeneti jellegű, stratégiai magatartásra lehet következtetni. Szempont lehet ennek során többek között a vállalkozás múltbeli – a vizsgált időszakot megelőző – árazási gyakorlata, a piac fejlődési fázisa (például a piacnyitás fázisa különleges tényezőnek minősülhet), sőt akár a vállalkozás belső, kizorítást célzó dokumentumai is. (Vj-39/2009.)

22. §

22.1. A vállalkozás az áruját helyettesítő áru beszerzéséből kizárt – az áru összes fogyasztójának csak kisebb hányadát kitevő – fogyasztói csoporttal szemben akkor van erőfölényben, ha módja van e fogyasztói csoport felé az általánostól eltérő, diszkriminatív ár- és üzleti feltételeket alkalmazni. Ennek hiányában piaci helyzetét ugyanis a fogyasztók nagyobb hányadának választási lehetősége határozza meg. (Vj-15/1997.)

22.2. Adott mezőgazdasági termék piacán kialakult túlkínálat önmagában nem hozza gazdasági erőfölényes helyzetbe az adott terméket feldolgozás céljából vásárló vállalkozás(ok)at. (Vj-124/1998.)

22.3. A gazdasági erőfölény vizsgálatokor figyelembe kell venni, hogy van-e olyan vállalkozás, mely az érintett terméket helyettesítő árut az érintett földrajzi piacon ugyan nem kínál, de ésszerű időn belül, megfelelő áron képes lenne a fogyasztók számára szolgáltatni. Amennyiben piacralépése rövid időn belül, kellő mértékben valószínű, úgy adott vállalkozást az érintett piac szereplőjének kell tekinteni. Amennyiben piacralépése nem tekinthető azonnalinak, úgy az erőfölény kapcsán lehet potenciális versenytársként értékelni. Bármelyik megoldást választjuk is, a végeredmény azonos: az ilyen vállalkozás versenynyomást kifejtve korlátozhatja a vizsgált vállalkozás piaci viselkedését. (Vj-57/2003.)

22.4. A Tptv. alapján a gazdasági erőfölény lényege a független piaci viselkedés lehetősége. Az illegálisan szolgáltató által ellátott vállalkozásoknak nemhogy máshoz fordulási lehetősége van, hanem az egyenesen törvényes kötelessége. Az illegális tevékenységnek nem lehet legális, versenyjogi eszközökkel védendő piaca. (Vj-57/2003.)

22.5. A felek közötti tartós szerződéses jogviszony során bekövetkezett vélt vagy valós sérelem esetén nem az elkövetés időpontjában, hanem a szerződéskötés időpontjára visszavetítve kell értékelni az erőfölényt. Ha a szerződés rendelkezései hozzák később kiszolgáltatott helyzetbe a vállalkozást, akkor pusztán emiatt nem állapítható meg a másik szerződő fél gazdasági erőfölényes helyzete. (Vj-57/2003.)

22.6. A gazdasági erőfölény objektív, a piac szerkezetéből, nem pedig a felek által szabad akaratukból megkötött szerződés egyes rendelkezéseiből levezetendő jogi kategória. A tartós üzleti kapcsolatot eredményező szerződések esetében mindig felvethető valamelyik fél kiszolgáltatottsága, e helyzetet azonban a versenyjog önmagában nem minősíti gazdasági erőfölénynek. (Vj-2/2003.)

22.7. A jogszabályból eredő ellátási kötelezettség nem zárja ki az erőfölényt – sőt éppen ellenkezőleg ilyen tartalmú szabályozásra a gazdasági erőfölény megléte ad okot. E kötelezettség legfeljebb bizonyos típusú – elsősorban a fogyasztók kizsákmányolására alkalmas – visszaélésekkel szemben nyújthat védelmet. A máshoz fordulási lehetőség sem jelentheti az erőfölény cáfolatát, hiszen ezzel a gazdasági erőfölény a – valóságban ritkán előforduló – monopólium vagy monopszónium esetére szűkülne le. (Vj-176/2001.)

22.8. A vállalkozások közötti bizonyos fokú verseny léte nem zárja ki a közös erőfölény megállapítását. A közös erőfölény fennállásához elsőként azt kell bizonyítani, hogy az egymástól jogilag független vállalkozásokat olyan speciális kapcsolat, érdekkötés fűzi össze, amely miatt azok között érdemi versenyre nem kerül sor, lényegében azonos piaci magatartást folytattak vagy fognak várhatóan folytatni. (Vj-126/2001.)

22.9. A közös erőfölény megalapozásához szükséges feltételként megkívánt kapcsolatok alapulhatnak különösen irányítási viszonyon, megállapodáson, strukturális viszonyon és ún. oligopolisztikus interdependencián. Az oligopolisztikus interdependencia azt jelenti, hogy a

piacon minden egyes szereplő tisztában van azzal, hogy piaci stratégiája a többi szereplő piaci stratégiájától függ. Az oligopolisztikus interdependencián alapozódó közös erőfölény kialakulásának alapvetően két feltétele van: (1) olyan tényezők, amelyek alapján a vállalkozások egyként való viselkedése várható, (2) olyan tényezők, amelyek egyébként lehetővé teszik a tagok számára, hogy a piacon másoktól függetlenül viselkedjenek, pl. szabadon emelhessék áraikat. Ilyen feltételek mellett a piacot egyszerre jellemzi az oligopólium-tagok közötti érdemi verseny hiánya, valamint az oligopóliumon kívüli vállalkozások által támasztott verseny hiánya. Mindez arra ösztönzi az adott vállalkozásokat, hogy „egyként viselkedjenek”, akár külön kartellként értékelhető összejátszás nélkül is. (Vj-126/2001.)

22.10. Ahhoz, hogy egy egyébként nem erőfölényes vállalkozás valamely ügyletei vonatkozásában erőfölényesnek legyen tekinthető, szükséges ezen ügyletek kapcsán egy elkülönülő „al-piac”, („utópiac”) létének bizonyítása, illetve az állítólagosan erőfölényes vállalkozás egyébként is erős piaci pozíciója mellett, a termékek olyan speciális tulajdonsága, vagy egyéb olyan körülmények léte, melyek az egyébként létező helyettesítő áruk vásárlására való átállást adott esetben objektíve jelentősen nehezítik, vagy lehetetlenné teszik. (Vj-2/2003.)

22.11. A vevői erőfölény vélelme esetében vizsgálni kell, hogy az eladó:

- adott árut milyen további vevők részére tud értékesíteni;
- adott áru előállításához szükséges eszközöket milyen más gazdasági tevékenység végzéséhez képes rövid időn belül, számottevő többletköltség nélkül átállítani (kínálati helyettesítés);
- milyen feltételek mellett léphet ki az érintett piacról. (Vj-41/2003.)

VI. fejezet

A vállalkozások összefonódásának ellenőrzése

23. §

23.1. Ha a részvényeket (üzletrészeket) több vállalkozás (pl. konzorcium keretében) közösen vásárolja meg, de ezek között van olyan vállalkozás, amely a jövőben a részvények (üzletrészek) többségével rendelkezik majd, akkor ez a vállalkozás szerez kizárólag irányítást, feltéve, hogy nincs olyan megállapodás a vállalkozások között, mely szerint az irányítási jogokat fentiek ellenére közösen gyakorolják. (Vj-119/1997.)

23.2. Ha a vállalkozás egy tőle független másik vállalkozás feletti irányítási jogát a jövőben egy további vállalkozással közösen kívánja gyakorolni, akkor ehhez – mint közös irányításszerzéshez – a Gazdasági Versenyhivataltól engedélyt kell kérni akkor is, ha a két vállalkozás együttesen nem rendelkezik majd több jogosítvánnyal, mint a korábban egyedül irányító vállalkozás. (Vj-26/1997.)

23.3. Ha a vállalkozás jogszerűen irányítási joggal rendelkezik a másik vállalkozás felett, akkor az irányítás módjának megváltozását eredményező tranzakció nem minősül a két vállalkozás közötti összefonódásnak. Így nem összefonódás, ha olyan vállalkozás szerzi meg az üzletrészek, részvények, szavazati jogok többségét, amely azt megelőzően már rendelkezett a vezető tisztségviselők többségének kijelölése jogával. (Vj-31/1998.)

23.4. Ha a részvényeket (üzletrészeket) több vállalkozás konzorcium keretében közösen vásárolja meg, de a konzorciumi szerződésben a vásárlást követő időszakra kifejezetten rendelkeztek az egyes tagok tulajdonosi önállóságáról – akkor nincs közös irányításszerzés. (Vj-19/1998.)

23.5. Összefonódásnak minősül, ha a közös irányítók egyike egyedüli irányítást szerez. Az egyedüli irányítást megszerző vállalkozásnak utóbb már nem kell tekintettel lenni korábbi irányító társára (társaira), vagyis olyan változás történik az irányításban, amely hatással lehet az irányítása alá kerülő piaci szereplők magatartására. Ezért, ha az egyedüli irányítást megszerző vállalkozás egy vállalkozáscsoport tagja, akkor az egyedüli irányítás alá kerülő vállalkozás e csoport tagjává válik, ami növelheti a koncentrációt, illetve befolyással lehet a vertikális kapcsolatokra. (Vj-146/1999.)

23.6. Közös az irányítás, ha a vállalkozásnak csak két tulajdonosa van, és azok között egyenlően (50-50 százalékban) oszlanak meg a szavazati jogok, feltéve, hogy a vállalkozás döntési fórumainak működési rendje az egyenlőséget nem bontja meg valamelyik tulajdonos javára. (Vj-99/1999.)

23.7. Ha a vállalkozásnak két részvényese (tagja) van, és azok közül

- az egyik a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) pontja szerinti többségi szavazati jogokkal;
- a másik pedig a vezető tisztségviselők kijelölésének Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontja szerinti jogával

rendelkezik, akkor – az irányításra vonatkozó külön megállapodás hiányában – a két vállalkozás közös irányítónak minősül. (Vj-126/1999.)

23.8. A Tpvt. nem zárja ki, hogy a kisebbségi szavazati jog tulajdonosa jogi eszköz hiányában – amelyeket a Tpvt. 23. § (2) bekezdés b) pontja (vezető tisztségviselők többségének kijelölése) és c) pontja (szerződésen alapuló irányítás) tartalmaz – ténylegesen is szerezhesen irányítást, melynek megléte annál valószínűbb

- minél nagyobb mértékben haladja meg a legnagyobb részesedés a sorban utána következőt; illetve
- minél nagyobb számúak a további részesedéstulajdonosok. (Vj-101/1999.)

23.9. A közös irányítás lényegi eleme, hogy a közös irányítóknak az általuk irányított vállalkozás piaci magatartását meghatározó minden lényeges kérdésben egyezsége kell jutniuk, ami alapulhat objektív helyzeten vagy a tulajdonosok közötti megállapodáson. Négy 25 százalékos tulajdonos esetén objektív helyzet nem áll fenn, mert a döntéshez nem csak szükséges, de elégséges is már három tulajdonos egyetértése, ami értelemszerűen több (összesen négy) féle kombinációban is megvalósulhat. (Vj-80/2003.)

23.10. A Tpvt. 23. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti jogi irányítás meglétének elengedhetetlen feltétele az azt megalapozó aktusokkal kapcsolatos esetleges per(ek) jogerős lezárulása. Ha azonban a vállalkozás a részvényeket, üzletrészeket (kinevezési jogosítványokat) a per(ek) ideje alatt ténylegesen, tartósan birtokolja, akkor az a Tpvt. 23. § (2) bekezdés d) pontja szerinti irányításnak minősül. (Vj-141/2002.)

23.11. A Tpvt. alkalmazásában egy felszámolás alatt álló vállalkozás irányítójának (közös irányítóinak) az(ok) a vállalkozás(ok) minősül(nek), amely(ek) a Tpvt. 23. § (2) bekezdés a)-d) pontjaiban szereplő feltételek valamelyikének megfelel(nek), függetlenül attól, hogy a felszámolási eljárás ideje alatt irányítási jogait (lehetőségeiket) csak korlátozottan gyakorolhatják. (Vj-62/2001.)

23.12. A védjegy átruházás – mint a koncentrációt érintő piaci struktúraváltozás – a Tpvt. VI. a „Vállalkozások összefonódásának ellenőrzése” fejezetének rendelkezései alá tartozhat. (Vj-173/2000.)

23.13. A Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti összefonódásnak minősül, ha ugyanazon vállalkozások által közösen irányított (és így nem független) vállalkozások összeolvadása (vagy egyiknek a másikba történő beolvadása) esetén a korábbi közös irányítók valamelyike

válí a létrejövő vállalkozás egyedüli irányítójává. Ez a megállapítás az irányítók bármilyen számáról bármilyen számára történő csökkenése esetén érvényes. (Vj-95/2001.)

23.14. A vételi opció önmagában – az adott esetben figyelemmel arra is, hogy az opciós szerződés külön is rögzítette az eladók részvényesi jogainak szabad gyakorlását – nem alapoz meg irányítási jogot, és így nem is minősül a Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti összefonódásnak. Másoldalról viszont nem kizárt, hogy az opciós megállapodás egyéb körülményekkel együttesen olyan helyzetet teremtsen, amely megalapozza a vételi opciós joggal rendelkező vállalkozás számára a tényleges irányítást. (Vj-100/2001.)

23.15. Az a körülmény, hogy ténylegesen többségben vannak az adott vállalkozás igazgatóságában egy másik vállalkozás által kijelölt tagok, azt eredményezi, hogy ez a vállalkozás – ameddig a helyzet fennáll – képes az adott vállalkozás döntéseinek meghatározó befolyásolására. Ilyen helyzet azonban bármikor előállhat (pl. egy igazgatósági tag lemondásával, ezért a Tpvt. 23. § (2) bekezdés d) pontja szerinti tényleges irányításról csak akkor lehet beszélni, ha valószínűsíthető, hogy az adott helyzet tartósan fennmarad. (Vj-196/2005.)

23.16. Azt, hogy egy közös vállalkozás a Tpvt. 23. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően egy önálló vállalkozás valamennyi funkcióját ellátni képes (ún. teljes funkciójú) közös vállalkozásnak minősüljön, általában kizárja, ha tartósan kizárólag alapítóival áll üzleti kapcsolatban. (Vj-191/2006.)

23.17. A Tpvt. nem állít fel hierarchiát a 23. § (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti irányítási módok között. Ezért, ha eltér egymástól a közös irányítók köre attól függően, hogy az a) vagy a b) pont kerül figyelembevételre, a taggyűlésnek, illetve a vezető tisztségviselőnek a vállalkozás piaci magatartására – a vállalkozás működését szabályozó dokumentumok alapján – gyakorolható hatása alapján dönthető el az, hogy melyik irányítási módnak van elsőbbsége. (Vj-18/2007.)

23.18. Az egyedüli irányítás közös irányítássá történő átalakulása olyan új irányítási formát hoz létre, amely esetén a versenyjogi megítélés tárgya az, hogy az irányítói kör változása (bővülése) jár-e káros versenyhatásokkal. Ezért a Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja a közös irányítás szempontjából is csak azokat az eseteket zárja ki az összefonódások köréből, amikor közös irányítást szerzők mindegyikére nézve igaz az, hogy tőlük nem független az irányításuk alá kerülő vállalkozás. (pl.: „A” vállalkozás által irányított „B” és „C” vállalkozás közös irányítást szerez a szintén „A” vállalkozás által irányított „D” vállalkozás felett). (Vj-18/2007.)

23.19. Az irányítók számának akárhányról akárhányra történő csökkenése – mint a csökkent számú irányítók Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja szerinti közös irányítás szerzése – összefonódásnak minősül. Az a körülmény pedig, hogy az irányítók számának csökkenése eredményezhet-e változást a közösen irányított vállalkozás piaci magatartásában, az engedélyezés körében vizsgálendő. Nem szabad ugyanis semmiféle bizonytalanságot keletkeztetni abban a tekintetben, hogy adott tranzakció-típus összefonódásnak minősül-e vagy sem, mert az engedélykerési kötelezettség elmulasztása súlyos jogkövetkezményekkel járhat (Tpvt. 31. §, Tpvt. 79. §). (Vj-40/2008.)

23.20. A vállalkozás részvényei (üzletrészei) egyedüli 50 százalékos tulajdonosának szavazata hiányában a közgyűlés (taggyűlés) nem képes határozatot hozni, ami azt jelenti, hogy az ilyen tulajdonos ténylegesen képes a döntések meghatározó befolyásolására. Ebből következőleg az egyedüli 50 százalékos tulajdonos a vállalkozás Tpvt. 23. § (2) bekezdés d) pontja szerinti tényleges egyedüli közvetlen (ún. negatív) irányítójának minősül, feltéve, hogy a vállalkozás döntési fórumainak működési szabályai nem biztosítanak más

tulajdonos(ok)nak vétőjogot a vállalkozás piaci magatartását meghatározó lényeges kérdésben. (Vj-78/2008.)

23.21. A Tpvt. 23. § (2) bekezdés c) pontja ugyan külön nem nevesíti a vállalkozásrészt, a Tpvt. 23. § egészéből azonban az következik, hogy vállalkozásrész felett is lehet szerződéssel irányítást szerezni. (Vj-73/2008.)

23.22. A Versenytanács álláspontja szerint a vállalkozás közös irányítóinak körében bekövetkező bővülés vagy csere összefonódásnak minősül. Ilyen esetben ugyanis van egy olyan vállalkozás, amely az adott tranzakció révén szerez közös irányítást, vagyis megvalósul a Tpvt. 23. § (1) bekezdés b) pontja. Ez a szabályozás tartalmi szempontból is lényeges. Egy új közös irányító belépése (akár bővülés, akár csere révén) ugyanis olyan új érdekeket jeleníthet meg (pl. az új közös irányító és az irányított vállalkozás közötti horizontális vagy vertikális kapcsolat esetén), amelyek alapvetően megváltoztathatják a közösen irányított vállalkozás piaci magatartását. (Vj-124/2008.)

23.23. Vállalkozásrészt alkotó eszközök és jogok bérbevételére (üzemeltetésre) vonatkozó. határozatlan időre kötött szerződés tartalma alapján ítélt meg, hogy az valószínűsíthetően viszonylag hosszabb ideig hatályban marad-e, és így összefonódásnak minősül, figyelemmel arra, hogy az összefonódások ellenőrzésének célja a tartós strukturális változások nyomon követése. Elővételi jog kikötése, a kapcsolódó ingatlanok megvásárlása, a bérbeadó felszámolás alatt állása olyan körülmények, melyek a változás tartós jellegét valószínűsítik. (Vj-125/2008.)

23.24. Vállalkozásrész üzemeltetésre vonatkozó szerződés csak akkor eredményez összefonódást, ha viszonylag hosszabb időre vonatkozik (az összefonódások ellenőrzésének célja a tartós strukturális változások nyomon követése). Arra nézve nincs egyértelmű gyakorlata a Versenytanácsnak, hogy mekkora az a minimális időtáv, amelyet meghaladóan egy üzemeltetési szerződés összefonódásnak minősül (és nem a Tpvt. IV. fejezete alá esik), 15 éves időtartam azonban nyilvánvalóan tartósnak, és így összefonódást eredményezőnek minősül. (Vj-17/2009.)

23.25. Az üzletrészekhez kapcsolódó szavazati arányok mégoly kis mértékű változása is versenyjogi jelentőséggel bír akkor, ha a változás törvényi határértékek átlépését eredményezi. Nem csupán annak van szerepe, ha egy vállalkozás egyedül megszerzi, vagy elveszíti egy másik vállalkozás vezető szervében leadható szavazati jogok többségét, hanem annak is, ha ez a változás több vállalkozást együtt érint, és – bizonyos helyzetekben a szavazategyenlőség kialakulásának, vagy megszűnésének is versenyjogi szerepe lehet. Fontos versenyjogi jogkövetkezmény – mások mellett – a vállalkozáscsoportba való tartozás. Bármilyen kis mértékű szavazattöbbség – közös irányításra vezető okok fennállásának hiányában – azt eredményezi, hogy az „alávetett” vállalkozás abba a vállalkozáscsoportba tartozik, amelybe a szavazattöbbséggel rendelkező vállalkozás. Ilyen esetben a szavazatok kiegyenlítődése arra vezethet – egyéb feltételek fennállása esetén –, hogy az „alávetett” vállalkozás mindkét 50%-os szavazati jogú közös irányítójának vállalkozáscsoportjától elkülönül. (Vj-152/2009.)

23.26. Az engedélykérési kötelezettség nem terjed azonban ki a [harmadik fél]-hez kerülő vállalkozásrészre, tekintve, hogy a két tranzakció értelmében a [harmadik fél]-hez kerülő vállalkozásrész vonatkozásában nem valósul meg az irányítás – [irányításszerző vállalkozás]-csoport javára történő – tartós megváltozása. A Versenytanács következetes gyakorlata értelmében ugyanis (ld. a Versenytanács Elvi állásfoglalásainak 23.23. és 23.24. pontját) – összhangban a Tanács vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK rendeletében [...] foglaltakkal – az összefonódások ellenőrzésének célja a tartós strukturális változások nyomon követése, így az [irányításszerző vállalkozás]-

csoportnak a [harmadik fél]-hez kerülő vállalkozásrész feletti átmeneti irányításszerzése a Tptv. alkalmazásában nem minősül összefonódásnak. (Vj-117/2010.)

23.27. Megjegyzi továbbá a Versenytanács, hogy a[z irányításszerző vállalkozás] által a vizsgált tranzakciót megelőzően létrehozott szakmai együttműködési program tagpatikáit (melyek jelenlegi száma több száz) az előző pontok szerinti értékelésnél nem vette figyelembe, mivel a kérdéses együttműködés álláspontja szerint nem minősíthető a Tptv. 23. § (2) bekezdése c) pontja szerinti irányításnak. A [...] szövetség együttműködési megállapodásainak áttekintését követően a Versenytanács ugyanis megállapította, hogy az azokban foglalt rendelkezések elsődlegesen szakmai érdekképviselőket, közös beszerzések megvalósítását és közös kiskereskedelmi akciók lebonyolítását célozzák (melynek keretében a nagykereskedő kedvezményt nyújt a taggyógyszertáraknak). A szerződés ennek fejében expliciten megköveteli, hogy a tagpatikák beszerzéseiknek meghatározott hányadát a[z irányításszerző vállalkozáson] keresztül bonyolítsák. A Versenytanács értékelése szerint az előzőekben ismertetett rendelkezések nem teszik lehetővé a[z irányításszerző vállalkozás] számára a taggyógyszertárak döntéseinek meghatározó befolyásolását, mivel azok továbbra is önállóan dönthetnek piaci magatartásuk alakításáról, így különösen a szövetségbe való be-, illetve kilépésről, az árazási stratégiáról, a termékínátról, egyéb üzemeltetéssel vagy beruházásokkal kapcsolatos kérdésekről, így a [...] szövetség nem biztosít a[z irányításszerző vállalkozás] számára irányítási jogot az érintett patikák felett. (Vj-4/2011.)

23.28. A Tptv. 23. § (5) bekezdése alkalmazásában – az Európai Bizottság gyakorlatától eltérően – irreleváns, hogy az adott vállalkozásrész (át)vevője valóban végezni fog-e ilyen piaci tevékenységet, illetve hogy azt esetlegesen csak az átadó (eladó) vagy csak saját maga részére fogja-e végezni; elegendő azt belátni, hogy az átadásra kerülő eszközök vagy jogok – önmagukban vagy a megszerző vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt – alkalmasak lehetnek a piaci tevékenység végzésére. (Vj-30/2011.)

23.29. A keretszerződés, valamint a helyi szerződések öt éves időtartama – amely az [átadó vállalkozás] kezdeményezésére további két évvel, azaz hét évre kiterjeszhető – a Versenytanács álláspontja szerint kellően hosszúnak tekinthető ahhoz, hogy a megállapodás révén bekövetkező változás tartósnak (ekként irányításszerzésnek) minősüljön. (Vj-30/2011.)

23.30. [N]egatív egyedüli irányítást eredményez az olyan irányítási struktúra, amelyben van olyan vállalkozás, amelyik képes az irányított vállalkozás stratégiai döntéseit megvétózni. Az ilyen negatív egyedüli irányítást a „pozitív” egyedüli irányítástól az különbözteti meg, hogy az irányító önálló döntéshozatalra nem, csak a döntéshozatal blokkolására képes. A közös irányítástól pedig abban különbözik, hogy az irányított vállalkozás döntéseinek blokkolására csak az irányító képes, az irányított vállalkozás többi tulajdonosa nem. (Vj-107/2010.)

23.31. *Egy közösen irányított vállalkozás üzleti stratégiáját az irányítók határozzák meg, így az önállóan gazdálkodó vállalkozás valamennyi funkciójának ellátására vonatkozó, Tptv. 23. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti képesség elvárása csak a piaci jelenlét működéssel kapcsolatos (operatív) területeire korlátozódhat.*

A teljes feladatkör ellátásának képességére vonatkozó követelmény lényegében azt jelenti, hogy a közös vállalatnak képesnek kell lennie az adott piaco(ko)n jelen lévő által végzett funkciók elvégzésére, azaz operatív értelemben vett piaci jelenlétre. A közösen irányított vállalkozást létrehozó megállapodásban definiált profílnak megfelelő gazdasági tevékenység(ek) önálló és tartós folytatása érdekében a teljes funkciót ellátni képes vállalkozásnak tartósan rendelkeznie kell az ebben a körben releváns termékek vagy szolgáltatások előállításához – az adott piac szereplőinek működését irányadónak véve, objektíve – szükséges materiális és immateriális eszközökkel, a napi működést végző alkalmazottakkal, az azt irányító vezetőséggel, adekvát pénzügyi háttérrel, és egyes esetekben hatósági engedélyekkel (nem kimerítő felsorolás). (Vj-27/2011.)

23.32. Ha egy közös vállalkozás alapításának célja más vállalkozás(ok) feletti irányítás megszerzése, mindaddig, amíg a közös vállalkozás tevékenysége nem terjed túl az irányítás megszerzésén és alapítói közös közvetett irányítási jogainak gyakorlásán, nem minősül teljes funkciójú közös vállalkozásnak. (Vj-27/2011.)

23.33. A Versenytanács következetes gyakorlata értelmében [...] – összhangban a Tanács vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK rendeletében foglaltakkal – az összefonódások ellenőrzésének célja a piaci struktúrára gyakorolt tartós változások nyomon követése. Ennél fogva közömbös, hogy az irányítást milyen konstrukcióban (mennyi lépcsőben, hány jogügylet révén) szerezték meg, feltéve, hogy a végeredmény végül egyetlen összefonódást alapoz meg. Ehhez az eljáró versenytanács álláspontja szerint is – összhangban a Bizottság gyakorlatával [Lsd. A Bizottság közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról (2008/C 95/01)] – meg kell határozni az ügyletek mögötti valós gazdasági célt. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a különböző ügyletek egyetlen összefonódást valósíthatnak meg, ha azok egymással összefüggnek, oly módon, hogy az egyik ügyletre a másik nélkül nem került volna sor. Egyetlen összefonódás állhat ezért fenn [...], ha ugyanaz(ok) a vásárló(k) az irányítást végső soron egyetlen üzleti tevékenység, vagyis egyetlen gazdasági egység felett, több, de egymást feltételező jogügylettel szerzik meg, függetlenül attól, hogy az ügyletek önállóan irányításszerzésnek minősülnek-e, illetve hogy az eladók egyazon vállalkozás-csoportba tartoznak-e. (Vj-59/2012., Vj-88/2012.)

23.34. Két egyidejű irányításszerzés [...]csak együttesen bírálható el, mert mindkét irányításszerzés esetén a másik egyidejűleg irányítás alá kerülő vállalkozás az adott irányításszerzés szempontjából közvetett résztvevőnek minősülne. (Vj-88/2012.)

23.35. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint közös irányítás akkor valósul meg, ha a vállalkozások a Tpv. 23. § (2) bekezdés szerinti jogosítványukat közösen gyakorolják. Objektív tényezők [ilyen lehet az 50-50%-os szavazati arány vagy a vezető tisztségviselők fele-fele arányú kinevezési joga. Lsd. Vj-70/2000] hiányában a közös irányítás feltételezi a tulajdonosok erre vonatkozó megállapodását. Ilyen megállapodásnak minősülnek azok a vétőjogok, amelyek – a tulajdonos pénzügyi érdekeinek védelmében túlmenően – a vállalkozás piaci magatartására (üzletpolitikájára) vagy annak valamely meghatározó elemére (elemekre) is kiterjednek, mert a vétőjoggal rendelkező tulajdonossal történő megegyezés nélkül a vállalkozás irányítására vonatkozó döntések nem hozhatóak meg [Vj-114/2005. sz. határozat 12) pont]. A Versenytanács eddigi gyakorlatában ilyen jellegű döntésnek minősítette a vállalkozás üzleti tervére vonatkozó döntéseket (Vj-70/2000), de a Bizottság gyakorlatában⁵ ide tartozik a vezető tisztségviselők kinevezése és visszahívása is, melyre a Szindikátusi Szerződés szintén vétőjogot biztosít az Alap számára. (Lsd. 1. pont) A Versenytanács a Vj-35/2004/9. döntésében határozta el a közös irányítást biztosító vétőjogot és a negatív egyedüli irányítást jelentő helyzetet: „A vétőjogok általában a többségi tulajdonossal szemben illetik meg a kisebbségi tulajdonos(oka)t, és így közös irányítást eredményeznek. Olyan vállalkozás esetében azonban, amelynek nincs többségi tulajdonosa, a Versenytanács álláspontja szerint egyedüli irányítással rendelkezik az a részvénytulajdonos, amely egyedül képes a stratégiai döntés(ek) megvétőzésára.” (Vj-93/2012.)

23.36. Minthogy a [...] feletti közös irányítási jogosítványok (a vétőjog) az Alapot illetik meg, így az eljáró versenytanács szerint a kérdés végső soron az, hogy az Alap részéről ki gyakorolja a közös irányítási jogot (vétő jog) és ha értelmezhető, akkor ezen vétőjogot gyakorolót ki irányítja. Minthogy az üzleti terv elfogadása és módosítása kapcsán az Alapot megillető vétőjog gyakorlásáról a kezelési szabályzat külön nem rendelkezik, ezért az eljáró

⁵ Lsd. a Bizottság 2008/C95/01. sz. közleménye a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet szerinti egységes jogalkalmazásról, 69. pont

versenytanács a Tpt. 5. § 71. [...] alapján úgy tekintette, hogy a vétőjog gyakorlása az Alapkezelőt illeti meg, [...] (Vj-93/2012.)

24. §

24.1. Ha a tényleges irányítás megszerzése (vagyis az összefonódás) nem köthető egyértelműen egy konkrét időponthoz, akkor főszabályként a kérelem benyújtását megelőző év nettó árbevételét kell figyelembe venni. (Vj-196/2005.)

24.2. A Tptv. 24. § szerinti nettó árbevétel meghatározásakor

- a) egyrészt az egyes érintett vállalkozás-csoportok nettó árbevételének csak azon részét lehet figyelembe venni, amely piaci magatartásnak minősülő tevékenységből származik, mert a Tptv. hatálya az 1. § alapján csak a vállalkozás piaci magatartására terjed ki;
- b) másrészt az a körülmény, hogy a vállalkozás piaci magatartásának minősülő tevékenységből származó bevételeit a rá érvényes számviteli szabályok nem nettó árbevételként nevesítik, nem zárja ki ezen bevételnek a nettó árbevétellel azonos kezelését a Tptv. 24. § alkalmazásában. (Vj-73/2008.)

24.3. Főszabályként a vállalkozás auditált éves mérlegbeszámolójában foglaltak minősülnek hiteles információnak. Analógiaként a Tptv. 24. § (1) bekezdése tekintetében is alkalmazható a Tptv. 78. § (2) bekezdésében foglalt azon rendelkezés, mely szerint ha a megelőző üzleti évben elért nettó árbevételről nem áll rendelkezésre hitelesnek tekinthető információ, akkor az utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevétele az irányadó. (Vj-18/2009.)

24.4. Az a tény, hogy az engedélykerési kötelezettség keletkezése szerződés megkötésének időpontjához is kötődhet, nem változtat azon a tényen, hogy engedélyt a Tptv. 24. § (1) bekezdése alapján az összefonódás (például irányítás szerzés vagy vállalkozás részének más vállalkozás részévé válása, vagy beolvadása) megvalósításához kell kérni. Mindaddig, amíg az összefonódás az abban résztvevő vállalkozások, illetve tulajdonosaik egyöntetű akarata révén nem válik bizonyossá, engedélykerési kötelezettség nem keletkezik. (Vj-56/2009.)

24.5. A Tptv. 23. §-ának, 28. §-a (1) bekezdésének és 68. §-a (1) bekezdésének együttes értelmezése alapján megállapítható, hogy csak vállalkozások összefonódása esetén szükséges – és ebből értelemszerűen következik, hogy csak ilyen esetekben lehet – kérni a Gazdasági Versenyhivatal engedélyét. Ennek következtében a Tptv. nem tartalmaz olyan szabályt, ami alapján lehetőség volna kérni a Gazdasági Versenyhivaltól a nemleges megállapítást. Minden kérelmet tehát, ami a Gazdasági Versenyhivatalhoz érkezik, úgy kell tekinteni, hogy az vállalkozások összefonódásának engedélyezésére irányul. A Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában több esetben előfordult, hogy a kérelem elbírálása közben derül ki, hogy nem a Tptv. 23. §-a szerinti összefonódásról van szó, vagy ugyan összefonódásról van szó, de a Tptv. 24. §-ában írt küszöbszámok nem teljesülnek. Ilyen esetekben a Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa döntésében azt állapítja meg, hogy a kérelem benyújtása nem volt szükséges, vagyis a tervezett tranzakcióhoz, változáshoz – mivel az nem minősült összefonódásnak – nem volt szükség a Gazdasági Versenyhivatal engedélyére, ami nem azonos a Tptv. korábban hatályos szövegében szerepelt nemleges megállapítás iránti kérelemmel. Nemleges megállapítást tartalmazó végzés meghozatala tehát eljárási okból nem lehetséges. (Vj-152/2009.)

24.6. *A kérelmezők [...] kérelmükben [...] elsődlegesen kérték annak megállapítását, hogy az összefonódáshoz nem szükséges a Gazdasági Versenyhivatal engedélye, mert az nem éri el a Tptv. 24. § szerinti értéket; másodlagosan annak – mint vállalkozások*

összefonódásának – engedélyezését kérték. [...] [A] Tpv. 24. §-a és 68. § (1) a) pontja csak az összefonódás engedélyezése iránti kérelem benyújtását teszi lehetővé. (Vj-93/2012.)

25. §

25.1. Nem minősül átmeneti irányításszerzésnek, ha a továbbértékesítés az átmeneti irányítást megszerző vállalkozást irányító vállalkozás részére történik. (Vj-28/1998.)

25.2. A Tpv. 25. § alkalmazásában a pénzügyi vállalkozás, a hitelintézet, a pénzügyi holding és a vegyes tevékenységű holding fogalmára a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben foglaltak az irányadók. Vagyonkezelő szervezetnek csak az állam által létrehozott és irányított, fő tevékenységként az állami tulajdonban lévő vagyon kezelésével megbízott szervezetek minősülnek. (Vj-104/2002.)

25.3. A Tpv. 25. §-a szerinti átmeneti irányításszerzés szükséges, de nem elégséges feltétele az erre irányuló szándék kinyilvánítása. Csak az az irányításszerzés tekinthető átmenetinek, amely esetében valószínűsíthető, hogy a megszerzett vállalkozás(rész) egy éven belül továbbértékesíthető, tehát az erre irányuló szándéknak az irányításszerzés időpontjában megalapozottnak és megvalósíthatónak kell lennie. A továbbértékesítés szándéka akkor tekinthető megalapozottnak, ha az átvett vállalkozás(rész) továbbértékesítésre alkalmas állapotban van vagy rövid időn belül ilyen állapotba hozható. E szándék akkor tekinthető megvalósíthatónak, ha a továbbértékesítésre szánt vállalkozás(rész) iránt az irányításszerzés időpontjában komolynak számító kereslet van, vagy az ilyen irányú kereslet könnyen felkelthető. (Vj-104/2002.)

25.4. Az átmeneti irányítást szerző vállalkozás magatartása főszabályként akkor nem haladja meg a továbbértékesítéshez feltétlenül szükséges mértéket, ha az átvett vállalkozás irányításába delegált képviselői nem vesznek részt a vállalkozás piaci magatartását befolyásoló üzletpolitikai döntésekben – például képviselőik tartózkodnak az ilyen kérdésekben való szavazástól. (Vj-64/2002.)

26. §

26.1. Ha „A” vállalkozás része „B” vállalkozás részévé válik, akkor az „A” vállalkozás által irányított, továbbá az „A” vállalkozást irányító vállalkozások nem minősülnek közvetett résztvevőnek. (Vj-131/1997.)

26.2. Csak azok az irányított vállalkozások tekinthetőek közvetett résztvevőnek, amelyeket az összefonódás megvalósítását követően is irányít majd valamelyik résztvevő. (Vj-165/1998.)

26.3. A Tpv. alkalmazásában érintett vállalkozás-csoportnak (Tpv. 26. § (5) bekezdés) minősül az összefonódás Tpv. 26. § (2) bekezdése szerinti közvetlen résztvevője önmagában is, ha nem kapcsolódnak hozzá közvetett résztvevők (Tpv. 26. § (3) bekezdés). (Vj-210/2005.)

26.4. Az összefonódás révén közvetlen irányítást szerző vállalkozást közösen irányító vállalkozások – mint a Tpv. 23. § (1) bekezdése szerinti közös közvetett irányítás megszerzői – az adott összefonódás Tpv. 26. § (2) bekezdése szerinti közvetlen résztvevőjének minősülnek. (Vj-24/2006.)

26.5. A Versenytanács fentebb hivatkozott következetes gyakorlata értelmében a közvetett közös irányításszerzés a Tptv. 23. §-a (1) bekezdésének b) pontja alapján összefonódásnak minősül, ekként – a Tptv. 26. §-ának (2) bekezdésére is figyelemmel – a közös irányítók az összefonódás közvetlen résztvevőinek tekintendők, s mint ilyenek, az engedélykérési kötelezettség küszöbszámai szempontjából figyelembe veendőek. A nyelvtani értelmezésen túl a jogszabály logikai értelmezése is ezt a következtetést támasztja alá; nyilvánvalóan nem irányulhatott a jogalkotó szándéka arra, hogy mentesítse az összefonódás-ellenőrzési szabályok alól azokat a fúziókat, amelyekben a közös irányításszerzés több lépésben, közvetett módon, egy projekt-társaság létrehozásával vagy közbeiktatásával valósul meg. (Vj-4/2011.)

27. §

27.1. Abban az esetben, ha az irányítás alá kerülő vállalkozás eszközeinek és jogainak egy része az összefonódást eredményező tranzakció zárását megelőzően átkerül egy másik vállalkozáshoz, akkor a formáját tekintve vállalkozás feletti irányítás megszerzéseként megvalósuló összefonódás, tartalmilag a vállalkozásnak a fenti eszközökön és jogokon túlmenő része feletti irányítás megszerzését jelenti. Ezért a Tptv. 27. § (4) bekezdése alapján ezen eszközök és jogok hasznosításával elért előző évi nettó árbevétel nem kell figyelembe venni. (Vj-155/2008.)

27.2. Közös irányítás egyedüli irányítássá történő átalakulása esetén az összefonódást megelőzően közösen irányított vállalkozás-csoport nettó árbevételét a Tptv. 27. § (5) bekezdése alapján 50-50 százalékban meg kell osztani az irányítást szerző vállalkozás-csoport és azon vállalkozás-csoport között, amelybe az irányítást elvesztő vállalkozás tartozik. Ebből következőleg a Tptv. 24. § (1) bekezdés szerinti küszöbérték számításánál az irányítás alá kerülő vállalkozás-csoport nettó árbevételének csak az 50 százalékát kell figyelembe venni, a fennmaradó 50 százalékot pedig az irányítást szerző vállalkozás-csoportnál. (Vj-86/2009.)

28. §

28.1. A Tptv. 26. § alapján az összefonódáshoz a közvetlen irányítást megszerző vállalkozás köteles engedélyt kérni. Ha azonban az ilyen vállalkozás az összefonódást eredményező tranzakció részeként kerül alapításra, akkor az őt irányító vállalkozás is felléphet kérelmezőként. (Vj-153/2003.)

28.2. Az irányítási jog megszerzését feltétel teljesüléséhez kötő szerződés esetében az engedély iránti kérelmet a feltétel teljesülésének mindkét szerződő fél általi elismerését (a felek közötti vita esetén: a jogerős bírósági határozat meghozatalát) követően lehet benyújtani, legkésőbb az azt követő harminc napon belül. (Vj-136/1998.)

28.3. A Gazdasági Versenyhivatal nem egy konkrét szerződést, hanem a Tptv. szerinti értelemben vett összefonódást engedélyez, így nincs annak elvi akadály, hogy egymással összefüggő szerződéseket egy eljárásban bíráljon el. Az összefonódások engedélyezése során akkor van helye két vagy több tranzakciót egy eljárásba vonni, ha azok ugyanazon gazdasági tevékenységhez kapcsolódnak, az érintett vállalkozások mindkét oldalon a Tptv. 23. § (2) bekezdése értelmében egy gazdasági egységet alkotnak és az ügyletek között nincsen jelentősebb időbeli különbség. (Vj-171/2001.)

28.4. A nyilvános vételi ajánlati felhívás – sikerétől függetlenül – alapot ad az engedély iránti kérelem benyújtására, sőt az a közzétételt követő harminc napon belül kötelező is a közzétevő számára. Ebből azonban nem következik az, hogy akkor is érdemben el kell bírálni a nyilvános vételi ajánlati felhívás szerinti összefonódást, ha az engedélyezési eljárás az ajánlatételre nyitva álló határidőn belül nem fejeződött be, és az ajánlati felhívás sikertelenül zárult abban az értelemben, hogy az ajánlattevő számára nem ajánlották fel a megfelelő mennyiségű (irányítást biztosító) részvényt. (Vj-100/2001.)

28.5. A Tpv. 28. § (2) bekezdésében meghatározott határidő elmulasztása esetén – miután az anyagi jogi határidő elmulasztását jelenti – igazolási kérelemnek nincs helye. (Vj-28/2001.)

28.6. A tényleges irányítás megszerzésének esetére a Tpv. 28. § (2) bekezdése nem alkalmazható, ha nincs olyan egyértelmű konkrét időpont vagy jogi cselekmény, amihez képest a harminc napos határidőt kötni lehetne. (Vj-196/2005.)

28.7. A Tpv. 28. §-a alapján [...] a „tervezett” tranzakciók (a nyilvános vételi ajánlat kivételével) nem adnak alapot kérelem benyújtására. (Vj-61/2009.)

28.8. *Az eljáró versenytanács nem vitatja a Kérelmezők azon álláspontját, hogy a [...] Szerződés csak az Árverésen való nyertesség esetén vezet összefonódáshoz. Minthogy azonban a Kérelmezők által 2011. december 6-án kötött Konzorciumi Szerződés 4.1. pontjában az Árverésen való nyertességük esetére feltétlen és visszavonhatatlan kötelezettséget vállaltak arra, hogy az Árverési eljárást lezáró érdemi, jogerős döntést követően megalapítják a közös vállalkozást, ezért az eljáró versenytanács [...] nem tekintette a Konzorciumi Szerződést olyan „tervezett” tranzakciónak, amely nem keletkeztet engedélykerési jogot és kötelezettséget [...], mert a Kérelmezők akaratgyezségre jutottak a közös vállalkozás megalapítását illetően, melyre tekintettel a Tpv. 28. § (2) bekezdésében foglalt határidő konkrét időponthoz köthető. (Vj-17/2012.)*

29. §

29.1. A Tpv. 29. §-ából következőleg az engedély mindig adott (a felek közötti szerződésben rögzített) tranzakcióra vonatkozik, ami azonban nem kötelezi a feleket a tranzakció tényleges lebonyolítására. Ezért, ha – akár objektív (pl. más engedély is szükséges), akár szubjektív (pl. érdekmúláson alapuló) okokból – az összefonódás nem (vagy csak részlegesen) jön létre, és az engedélyezett tranzakció végre nem hajtott részének megvalósítására a felek utóbb újabb szerződést kötnek, akkor a Tpv. 29. § alapján annak létrejöttéhez is szükséges a Gazdasági Versenyhivatal engedélye, ha a Tpv. 23. és 24. §-okban foglalt feltételek egyébként fennállnak. (Vj-170/2003.)

30. §

30.1. Ha a vállalkozás több általa irányított vállalkozás részvényeit (üzletrészeit) együttesen értékesíti egy másik vállalkozás részére, akkor ez önmagában nem érinti a gazdasági versenyt, mert az új irányítás alá kerülő vállalkozások piaci magatartását korábbi irányítójuk is jogosult volt összehangolni a Tpv. 11. §-a alapján, figyelemmel a Tpv. 15. § (1) bekezdésének b) pontjára. (Vj-60/1998.)

30.2. Az összefonódás engedélyezési eljárásban a piaci helyzet, illetve az összefonódás arra gyakorolt hatásai vizsgálatának ki kell terjednie a jövőben a piaci helyzetben az

összefonódástól függetlenül nagy valószínűséggel bekövetkező változásokra is. (Vj-107/1998.)

30.3. Az összefonódás előnyeként kizárólag olyan – a végső fogyasztók számára is kedvező változást jelentő – tény, körülmény vehető figyelembe

- amely más módon nem lenne elérhető; továbbá
- amelyek megvalósulására az összefonódás engedélyezése esetén kialakuló piaci helyzet objektíve kínál nagyobb esélyt. (Vj-107/1998.)

30.4. Az a körülmény, hogy az összefonódás révén irányítás alá kerülő (beolvadó) vállalkozás további piaci működése a tervezett összefonódás nélkül veszélyeztetve van, kizárólag akkor adhat alapot egy egyébként hátrányos összefonódás engedélyezéséhez, ha a kérelmező bizonyítja, hogy

- a) a vállalkozás valóban nem lenne képes fennmaradni a piacon, és
- b) a vállalkozás (vagy eszközei) megvételére más a verseny szempontjából kevésbé hátrányos reális ajánlat nem volt. (Vj-107/1998.)

30.5. Vállalkozásrész átadása, illetve vállalkozás feletti irányítás átengedése esetén indokolt versenykorlátozásnak minősül az átadó által vállalt versenymentesség (versenytilalom), ha az

- időben korlátozott, és
- az érintett áruk és a földrajzi terület tekintetében nem lépi túl az értékesített vállalkozásrész, illetve vállalkozás korábbi működési területét. (Vj-19/1999.)

30.6. A Tpvt. 23. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közös vállalkozást alapító vállalkozások közötti azon megállapodás, mely szerint nem lépnek fel a közös vállalkozás versenytársaként, csak a közös irányítás fennmaradásáig minősül az összefonódáshoz kapcsolódó versenykorlátozásnak. (Vj-104/1999.)

30.7. Magatartás-szabályozással nem lehet olyan mérvű hatékonysági kényszert, és általa társadalmi jólétet teremteni, mint amilyen mértékűt – az alternatívaként jelen lévő piaci szereplő(k) révén – a működő versenypiac képes biztosítani. Ezért a szabályozás nem teszi automatikusan szükségtelemmé a Tpvt.-n alapuló, a piaci struktúrát befolyásoló intézkedések szükség szerinti alkalmazását. (Vj-11/2001.)

30.8. A Tpvt. módosításról szóló 2005. évi LXVIII. törvény (a továbbiakban: Mtv.) 62. § (2) bekezdése szerint az Mtv. 61. § (2) bekezdésében meghatározott időpontban (az Mtv. 2005. június 29-i kihirdetését követő 15. napon, vagyis 2005. július 14-én) hatályát veszítette a Tpvt. 18-19. §-a és az azokhoz kapcsolódó 77. § (3) bekezdése. Ezen hatályon kívül helyezésekkel összefüggésben az Mtv. 2. és 3. §-ai a Tpvt. addigi 17. és 20. § helyett új rendelkezéseket állapítottak meg. Ezen rendelkezések együttes tartalma az, hogy 2005. július 14-étől megszűnt annak lehetősége, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a versenykorlátozó megállapodások tekintetében nemleges megállapítást tegyen, illetve egyedi mentesítést adjon. Erre tekintettel a Gazdasági Versenyhivatal az összefonódást engedélyező határozataiban főszabályként – egyezően az Európai Bizottság gyakorlatával is – nem végzi el annak értékelését, hogy az összefonódást eredményező szerződésben szereplő versenykorlátozás a Tpvt. 30. § (5) bekezdése szerinti kapcsolódó versenykorlátozásnak minősül-e. Azt a jövőben – csakúgy, mint a Tpvt. hatályon kívül helyezett 18. §-a szerinti további esetekben – az érintett vállalkozásoknak saját maguknak kell eldönteniük. (Vj-135/2005.)

30.9. Általános gyakorlat, hogy az összefonódás résztvevői a Gazdasági Versenyhivatal által azonosított és velük közölt versenyproblémára teszik meg – azt megszüntető (de legalábbis elfogadható szintre csökkentő), a Tpvt. 30. § (3) bekezdés szerinti feltételekre és kötelezettségekre vonatkozó vállalásaikat. Ha a versenyproblémák közlése és az esetleges

vállalások megtétele a vizsgáló eljárása [Tpkt. 47. § (1) bekezdés a) pont] során történik, akkor az eljáró versenytanács a vállalások szükségessége és lehetséges tartalma tekintetében is élhet a Tpkt. 72. § (3) bekezdése szerinti lehetőséggel, mely szerint a vizsgálónak a vizsgálat lefolytatásának módja, iránya tekintetében javaslatot tehet a vizsgálat lezárását megelőzően is. (Vj-210/2005.)

30.10. A Tpkt. 30. § (2) bekezdése szerinti erőfölényes helyzet létrehozása (erősödése) nemcsak egy vállalkozás-csoport egyedüli-, hanem két, vagy több vállalkozás-csoportnak a Tpkt. 22. § (3) bekezdése szerinti közös erőfölényes helyzetének létrehozására (erősödésére) is vonatkozik, ami a piac összefonódásból fakadó koncentrációadásának következménye lehet. (Vj-19/2007.)

30.12. A leválasztás a piac szerkezetére irányul, így a versenyproblémák kiküszöbölésének leghatékonyabb – egyben legkönnyebben ellenőrizhető – módja. Lényeges azonban, hogy a leválasztás alapvető célja nem önmagában az összefonódással létrejövő vállalkozás-csoportnak a leválasztott egységtől való megfosztása, hanem elsősorban az, hogy a leválasztott termelőkapacitás(okat) (egy másik vállalkozás) képes legyen versenytársként üzemel(tet)ni. Ennek alapvető feltétele:

- a) egyrészt az, hogy a leválasztás tárgya önmagában vagy a vevő vállalkozás rendelkezésére álló eszközökkel és jogokkal együtt alkalmas legyen a piaci tevékenység végzéséhez;
- b) másrészt az, hogy a vevő az összefonódás révén létrejövő új vállalkozás-csoporttól független vállalkozás legyen. (Vj-146/2008.)

30.13. A Tpkt. 30. § (1)-(2) bekezdésén alapuló hátrányos hatást a bezárás nem oldja meg, ha esély van arra, hogy a bezárt egység forgalma (vagy annak jelentős része) az összefonódással létrejött vállalkozás-csoportba kerül, s így annak megtiltására alapot adó piaci erejét a leválasztás érdemben nem mérséklí. (Vj-11/2009.)

30.14. Az összefonódás kapcsán kötelezettséget előírni csak az eljárásban résztvevő ügyfélnek lehet. Amennyiben annak megvalósulásához más vállalkozás együttműködése is szükséges, akkor is a kötelezett vállalkozást terhelik az esetleges nem teljesítés Tpkt. 32. § szerinti jogkövetkezményei. (Vj-11/2009.)

30.15. A piac – részleges vagy teljes – lezárása kétféleképpen is megvalósulhat. A termelési-értékesítési lánc magasabb szintjén, azaz az upstream piacon fennálló jelentős piaci erő esetén felmerülhet a (downstream) versenytársaknak az összefonódó vállalkozáscsoport által előállított vagy forgalmazott inputhoz való hozzáféréseinek korlátozása (inputkorlátozás, eladói elzárkózás vagy upstream piaci elzárkózás), míg a termelési-értékesítési lánc alsóbb szintjén, azaz a downstream piacon fennálló jelentős piaci erő lehetővé teheti az (upstream) versenytársak megfelelő vásárlói bázishoz való hozzáféréseinek korlátozását (hozzáféréskorlátozás, vevői elzárkózás vagy downstream piaci elzárkózás).

A vertikális hatások kialakulásának valószínűségét értékelve a Versenytanács kialakult gyakorlata (ld. pl. Vj-61/2008., Vj-146/2009.) alapján – az Európai Bizottság által kiadott Nem horizontális fúziós irányelvekkel összhangban – azt vizsgálja, hogy (i) az összefonódással létrejövő vállalkozáscsoport képes-e a piac lezárására, azaz az inputokhoz vagy a megfelelő fogyasztói bázishoz való hozzáférés jelentős mértékben történő akadályozására; (ii) az összefonódással létrejövő vállalkozáscsoport ösztönözt-e ilyen versenykorlátozó stratégia folytatására, azaz az elzárkózásból adódó veszteségét (profit-kiesést) hosszabb távon kompenzálja-e a verseny csökkenéséből – az eladások növekedése és/vagy az árak emelése révén – fakadó nyereség; valamint hogy (iii) mindez összességében káros hatással van-e a downstream piaci versenyre és a végső fogyasztókra, illetve hogy az esetleges káros hatásokat nem ellensúlyozza-e kiegyenlítő vásárlóerő, új belépés lehetősége vagy a vertikális integrációból eredő hatékonyságjavulás. Egy összefonódás csak akkor tekinthető

versenykorlátozónak, akár upstream, akár downstream elzárkózásról legyen is szó, ha az említett három feltétel mindegyike teljesül. (Vj-71/2010.)

30.16. A Versenytanács ugyanakkor rámutat, hogy egy kisebb versenytárs kiesése is járhat az érdemi versenyhelyzet jelentős csökkenésével, különösen olyan esetekben, ha az összefonódásban részt vevő vállalkozás(ok) nagy piaci részesedéssel bír(nak), az összefonódásban részt vevő vállalkozások közeli versenytársak, illetve ha az összefonódás kiiktatja a verseny egyik fontos hajtóerejét (a szóban forgó versenytárs egy ún. maverick szereplőnek tekinthető). Különösen olyan összefonódások esetében, ahol a piac eleve koncentrált, kiemelt fontosságú az irányítás alá kerülő szereplő versenyben betöltött szerepének tisztázása (ld. pl. Vj-111/2007.). (Vj-118/2010.)

30.17. Az alábbi körülmények azok, amelyek összességükben engedhetnek arra a következtetésre, hogy adott összefonódás kapcsán a koordinatív hatások fennállása igazolt legyen. Ezek: (i) a koordinatív viselkedés ellenőrzésére való képesség, (ii) végrehajtható legyen valamilyen büntetési, elrettentési mechanizmus, aminek hatására a résztvevők nem térnek el egyoldalúan a koordinált viselkedéstől, (iii) ne legyen olyan külső szereplő, amely képes, és amelynek érdekében áll destabilizálni a koordinációt (ún. maverick cég). Nem szükséges ugyanakkor azt bizonyítani, hogy a piacon már az összefonódás előtt hallgatólagos összejátszás történik, sem azt, hogy az összefonódást követően a piaci mechanizmusok következtében kartell alakul majd ki. A hallgatólagos összejátszás, mint lehetséges piaci kimenetel ugyanis nem feltétlen igényli, hogy a felek versenykorlátozó megállapodást kössenek (vagy aktív összehangolt magatartást folytassanak), anélkül is bekövetkezhet a versenyt lehetségesen csökkentő, hallgatólagos összejátszásból következő káros versenyhatás (Vj-153/2009.)

30.18. *[Az adott piac] jellemzőire [kevés számú, de nagy értékű (versenytárgyaláson elnyert) megrendelések] tekintettel az eljáró versenytanács úgy ítélte meg, hogy az összefonódás várható versenyhatásának felméréséhez nem elegendő az összefonódás létrejöttkor meglévő piaci részesedések vizsgálata, hanem ezen piacon a régebbi részesedési adatok figyelembe vétele szükséges. Erre tekintettel az eljáró versenytanács egy viszonylag hosszabb időszak átlagos piaci részesedéseinek vizsgálatát tartotta szükségyszerűnek. Ezt az időtávot az eljáró versenytanács öt évben határozta meg. (Vj-103/2011.)*

30.19. *[Az] engedélyező határozat nem zárja ki, hogy a Gazdasági Versenyhivatal esetlegesen külön versenyfelügyeleti eljárásban vizsgálja meg [a] versenykorlátozó megállapodások összefonódáshoz kapcsolódó jellegét. (Vj-102/2011.)*

30.20. *Az eljáró versenytanács [...] a közös irányítás-szerzés eseteire is irányadónak tartja azt az elvi jelentőségű döntését (Versenytanács Elvi jelentőségű döntései 2011. év 30.6. pont, Vj-104/1999.), amely szerint „a Tpv. 23. § (1) bekezdés c) pontja szerinti közös vállalkozást alapító vállalkozások közötti azon megállapodás, mely szerint nem lépnek fel a közös vállalkozás versenytársaként, csak a közös irányítás fennmaradásáig minősül az összefonódáshoz kapcsolódó versenykorlátozásnak”. (Vj-88/2012.)*

30.21. *[A versenykorlátozás] időbelisége [...] meghaladja a három éves időkorlátot, mert az [...] kisebbségi tulajdonlásának megszűnésétől kezdődik. Ezzel összefüggésben az eljáró versenytanács általánosságban két kérdést kíván megvizsgálni:*

- a) *ha a kisebbségi tulajdonlás ideje három évnél hosszabb, jogszerű-e a versenytilalom a három év leteltét követően;*
- b) *a kisebbségi tulajdon megszűnését követően jogszerűen fenntartható-e a versenytilalom.*

A felmerült kérdésekkel kapcsolatosan [előjáróban] meg kell jegyezni, hogy a fenti gyakorlat kialakulásakor nem volt jellemző, hogy az eladó az összefonódás eredményeként létrejövő új entitásban kisebbségi tulajdonrészt tartana fenn. Erre figyelemmel látott okot az eljáró

versenytanács a főszabálytól való eltérésre, és az értelmezési bizonytalanság csökkentése érdekében támpontot kívánt nyújtani a felek számára a kérdéses versenykorlátozás kapcsolódó jellegének megítéléséhez. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az eljáró versenytanács elvégezte volna a konkrét versenytilalmi vállalások értékelését.

Az eljáró versenytanács az a) pont szerinti kérdés megítélésénél abból indult ki, hogy a versenytilalmi rendelkezés hiányában az eddigi gyakorlatban elismert három év lejártát követően a kisebbségi tulajdonos eladó potenciálisan versenyt támaszthatna. Ebből következően az eljáró versenytanács álláspontja szerint a kisebbségi tulajdonhányad teljes idejére fennálló versenytilalmi vállalat, amely eleve teljesen megfosztja a vevőt attól a jogától, hogy a három éven túl versenyző tevékenységbe kezdjen, – egyéb lényeges körülmények hiányában – aránytalan, és így szükségképpen nem kapcsolódhat az összefonódás megvalósításához. Ez még akkor is így van, ha ebben a potenciálisan létező versenyben az eladó a versenytársban fennmaradó kisebbségi tulajdonhányadára figyelemmel olyan érzékeny üzleti információkhoz juthat hozzá, amely előmozdíthatja az összehangolt magatartást a piacon (koordinatív hatás). Ezen koordinatív hatást ugyanis a közérdekre és nem a vevő magánérékére figyelemmel kell kezelni, amely a közérdekkel arányosan például titokvédelmi vállalással vagy ún. „kínai fallal” általában már biztosítható.

Az eljáró versenytanács megjegyzi, hogy a kapcsolódó versenykorlátozás célja a tranzakció értékének megőrzése, amely közös vállalat esetében a tevékenység egyesítésből fakadóan mindkét fél számára kötelezettségeket keletkeztet, ezért is vállalhatják az anyavállalatok a Versenytanács gyakorlata szerint is a közös irányítás időtartamára jogszerűen a közös vállalattal való versenyzéstől tartózkodást. Ezt az elvi megközelítést a Versenytanács legutóbbi döntéseiben azonban a már működő vállalkozás felett megszerzett közös irányítás esetére is kiterjesztette. (Izd. Vj-88/2012 és Vj-93/2012) [Az előzőekben] kifejtettekre figyelemmel azonban az eljáró versenytanács a Versenytanács hivatkozott elvi jelentőségű döntésének a kisebbségi részesedés időtartamára való kiterjesztése elől főszabályként elzárkózik.

A b) pont kapcsán az eljáró versenytanács úgy ítélte meg, hogy a kisebbségi tulajdonlás (értelemszerűen három év utáni) megszűnését követő versenytilalom – ellenkező bizonyítás hiányában – nem minősülne kapcsolódó versenykorlátozásnak. Ezen megállapításánál az eljáró versenytanács abból indult ki, hogy a kisebbségi tulajdonlásnál erősebb pozíciót jelentő közös irányítás esetén is csak annak fennmaradásáig jogszerű a versenytilalom [az előző bekezdésben] hivatkozott döntés értelmében. [Az előző bekezdésben] kifejtettekre figyelemmel azonban főszabályként a kisebbségi tulajdonrész fenntartása esetén is csak három évig tekinthető kapcsolódónak a versenykorlátozás. (Vj-90/2012.)

X. fejezet

A Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásának általános szabályai

Az ügyfél

52. §

52.1. Miután [a] vállalkozásrész nem rendelkezik ügyfélképességgel [...], az azt értékesítő vállalkozások [minősülnek] ügyfélnek. (Vj-95/2012.)

53. §

53.1. Anyagi jogi jogutódlás esetében az általános jogutódlási szabályokból kell kiindulni, [...], mely szerint a gazdasági társaság jogutódlással történő megszűnése esetében a jogelőd kötelezettségeiért a jogutód társaság tartozik helytállni. A Gt. szerint tehát a jogutód

egy tekintet alá esik a jogelőddel, így a Tpvt. 70. § (1) bekezdés szerinti eljárás-indíthatóság vele szemben is fennáll. (Vj-73/2001.)

63. §

63.1. A Versenytanács a Tpvt. 63. § (4) bekezdése szerinti döntésekor az érintett vállalkozás-csoportok egyikébe sem tartozó közösen irányított vállalkozások piaci részesedését egyenlő arányban osztja meg az irányító vállalkozás-csoportok között. Ez

- egyrészt összhangban van a Tpvt. 2005. november 1-jétől hatályos 27. § (5) bekezdésének a közösen irányított vállalkozások nettó árbevételének számításakor alkalmazott megoldásával;
- másrészt harmonizál az EK jogban a közösen irányított vállalkozások piaci részesedésének figyelembevételére olyan esetekben alkalmazott módszerrel, amikor a piaci részesedés indikátor szerepet tölt be valamely jog vagy kötelezettség érvényesülésének eldöntéséhez. (Vj-196/2005.)

63.2. A Versenytanács jelen eljárásában – a Közleményben foglaltaktól az alábbiak szerint részben eltérve – alkalmazhatónak találta a Tpvt. 63. § (3) bekezdés ac) pontját, amely szerint a határozatot 35 munkanapon belül kell meghozni (mely határidő a Tpvt. 63. §-ának (6) bekezdése értelmében indokolt esetben tizenöt munkanappal meghosszabbítható), amennyiben az engedély a Tpvt. 30. § (2) bekezdése alapján nyilvánvalóan nem tagadható meg.

A kérelmezett tranzakció esetében a fentiekben kifejtettek értelmében a kérelmező vállalkozáscsoportjának részesedése a gyógyszer-nagykereskedelmi piacon jelentős mértékben meghaladja a 25 százalékot, a káros vertikális hatások kialakulásának esélye (a kérelmező vertikális kizárásra való ösztönözöttségének mértéke) azonban a Versenytanács értékelése szerint ennek ellenére nem növekszik érdemben az összefonódás eredményeképpen. Ezen álláspontja kialakításakor a Versenytanács különös figyelemmel volt a kérelmezett vállalkozás kiskereskedelmi piacon elfoglalt pozíciójára, továbbá a nagykereskedelmi piac keresleti és kínálati oldalának szerkezetére, amely körülmények a jelen eljárással párhuzamosan folyamatban lévő, teljeskörű eljárás keretében vizsgált ügy (Vj-85/2010.) alapján a Versenytanács számára kellő alapossággal ismertek voltak. (Vj-104/2010.)

XI. fejezet

A Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásának lefolytatása

A vizsgálat elrendelése hivatalból

70. §

70.1. Az ügyindító határozat funkciója az, hogy meghatározza a vizsgálat tárgyát, kereteit és szereplőit. (Vj-73/2001.)

70.2. A versenyfelügyeleti eljárás megindításának egyik feltételét képező közérdek körébe tartozik az is, hogy a Gazdasági Versenyhivatal a rendelkezésére álló erőforrásokat hatékonyan, jelentős piactorzító hatást kiváltó magatartások kiderítésére használja fel. (Vj-154/2001.)

A vizsgáló jelentése

71. §

71.1. Az eljáró versenytanács nincs kötve a vizsgálati jelentésben foglaltakhoz, így az attól való eltérést nem köteles indokolni. Az eljáró versenytanácsnak lehetősége van arra is, hogy a vizsgálati jelentéstől eltérően állapítsa meg a tényállást. (Vj-73/2001.)

A versenytanács eljárása

73. §

73.1. Nem jár a védekezéshez való jog sérelmével, ha az eljáró versenytanács az előzetes álláspontban nem jelöli meg a várható bírság mértékét. (Vj-73/2001.)

73.2. *A Tpvt. 73. §-ának (1) bekezdése – az eljárás alá vontak védekezéshez való jogának biztosítása érdekében – az eljáró versenytanács előzetes álláspontja (és nem a vizsgálati jelentés) megküldését írja elő az ügyfelek számára, amely tartalmazza a megállapított tényállást, az azt alátámasztó bizonyítékokat, a tényállás értékelését, a döntés meghozatalához szükséges szempontokat és következtetéseket, lényegének ismertetését. A bírói gyakorlat is megerősíti, hogy e jogintézmény célja, hogy az eljárás alá vontak megismerhessék a hatóság álláspontját, amelyhez képest a szükséges, illetve általuk vitatott körben észrevétellel, ellenbizonyítással élhetnek. Mindezek fényében nem állítható alappal, hogy az eljárás alá vontak védekezéshez való joga érdemben csak a vizsgálati jelentés ismeretében gyakorolható. Az eljárás alá vontak védekezéshez való jogának gyakorlása tekintetében – a Tpvt. fenti szabályaiból adódóan – elsődleges szerepet az előzetes álláspontban foglaltak töltenek be [...] (Vj-3/2008.)*

Utóvizsgálat

76. §

76.1. A Tpvt. 76. § (1) bekezdés c) pontja nem zárja ki, hogy egy versenyfelügyeleti eljáráshoz több utóvizsgálat is kapcsolódjon, sőt az kifejezetten szükséges lehet a vállalkozás számára az összefonódás engedélyezéséhez kapcsolódóan hosszabb időszakra nézve meghatározott magatartást (vagy magatartástól való tartózkodást) előíró kötelezettségek esetében

- egyrészt a kötelezettség betartásának folyamatos ellenőrzése;
- másrészt a kötelezettség további teljesítése indokoltságának vizsgálata érdekében. (Vj-210/2005.)

76.2. A Tpvt. 76. § (4) bekezdés a) pontja szerinti bírság tekintetében a Tpvt. 78. § (3) bekezdésében foglalt „jogsértés”, illetve „törvénybe ütköző magatartás” fogalmakon értelemszerűen nem a versenyfelügyeleti eljárás tárgyát képező magatartást kell érteni, mert a Tpvt. 75. § (1) bekezdés szerinti a kötelezettség előírás nem jelenti a törvénysértés megvalósulásának megállapítását. A Tpvt. 76. § (4) bekezdés a) pontja szerinti bírság Tpvt. 78. § alapján történő megállapításakor jogsértés (törvénybe ütköző magatartás) helyett azon magatartást kell értékelni, hogy a vállalkozás a vállalása alapján előírt kötelezettséget nem teljesítette. (Vj-157/2007.)

Határozat

79.§

79.1. A Versenytanács ugyanakkor jelen – kivételes – esetben nem tartja indokoltnak bírság kiszabását arra tekintettel, hogy a kérelmező a rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan az Európai Bizottsághoz, majd a GVH-hoz fordult engedélyeztetési kötelezettségének tisztázása érdekében. A Versenytanács a bírság mellőzésére vonatkozó döntésének meghozatala során – élve a Tpvt. 78. §-ának (1) bekezdése által biztosított lehetőséggel – figyelemmel volt az engedélykérési kötelezettség tekintetében jelen ügyben fennálló bizonytalanságra, ami – a vállalkozásrész Tpvt.-beli definíciója miatt – az outsourcing szerződéseknek az Európai Bizottság gyakorlatától eltérő megközelítmódjából, illetve a tranzakcióval érintett szerződésekhez hasonló időtartamú megállapodások megítélésére vonatkozó magyar versenyjogi gyakorlat hiányából fakadt. (Vj-30/2011.)

79.2. *[A bírság összegének meghatározása során értékelésére került], hogy a vállalkozás, ha késve is, de benyújtotta kérelmét. A Versenytanács figyelemmel volt arra is, hogy az összefonódás csekély piaci hatására és ebből adódó valószínűsíthető engedélyezésére tekintettel gyakorlatilag kizárható volt, hogy a kérelmezőt az összefonódás eltitkolásának szándéka vezette volna. Ezt erősíti az is, hogy a kérelmező jogi képviselője még a kérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül előzetes egyeztetést kezdeményezett a Gazdasági Versenyhivatal munkatársaival. (Vj-102/2011., Vj-3/2012.)*

79.3. *Még bírságcsökkentő körülményként sem vette figyelembe [...] a Versenytanács a kérelmező azon (kérelme szerint a bírság mellőzésére is alapot adó) hivatkozását, mely szerint a kése delmet az indokolta, hogy „a kérelmet mind magyar, mind angol nyelven el kellett készíteni, és az érintett külföldi és magyar vállalkozásokkal egyeztetni kellett”. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint ugyanis ez a körülmény az összefonódások többségénél fennáll. Ezért az ilyen helyzeteket a kérelem benyújtására kötelezett vállalkozásnak a szerződés megkötésének megfelelő időzítésével, nem pedig annak késedelmes benyújtásával kell megoldania. (Vj-102/2011.)*

79.4. *Még bírságcsökkentő körülményként sem vette figyelembe ugyanakkor a Versenytanács a kérelmező azon (kérelme szerint a bírság mellőzésére is alapot adó) hivatkozását, mely szerint a kése delmet az állami/önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozásokat érintő fúziós gyakorlattal kapcsolatos jogértelmezés bonyolultsága, továbbá az a körülmény indokolta, hogy a [...] -ba jelen tranzakcióval párhuzamosan apportáltak több vállalkozást, ami további bizonytalanságot okozott a nettó árbevétel meghatározásában. Az eljáró versenytanács álláspontja szerint ugyanis az állami/önkormányzati vállalkozások összefonódásához kapcsolódó rendelkezésekkel [Tpvt. 15. § (3) bekezdés és 27. § (3) bekezdés] kapcsolatos jogértelmezést bár kétség kívül a Versenytanács először (a jelen kérelem benyújtását követően hozott) Vj-17/2012. sz. határozatában egyértelműsítette, ugyanakkor a Versenytanács álláspontja szerint jelen összefonódás elbírálása szempontjából a Tpvt. 15. § (3) bekezdés és 27. § (3) bekezdése semmiféle bizonytalanságot nem okozhatott, hiszen ezen rendelkezésektől függetlenül (akár azok alkalmazásával, akár anélkül) az összefonódás megvalósulása és az engedélykérési kötelezettség fennállása egyértelműen megállapítható, szemben a Vj-17/2012. sz. ügyel. Másként, a hivatkozott rendelkezésekben rejlő értelmezési bizonytalanság és a jelen ügy engedélykérési kötelezettségének megítélése között okozati összefüggés nem volt. Ebből következően az a körülmény, hogy a [...] -ba jelen tranzakcióval párhuzamosan több vállalkozást apportáltak, további bizonytalanságot sem okozhatott a nettó árbevétel meghatározásában. Ráadásul ez a körülmény (vállalkozások fúzió-specifikus átstrukturálása) az összefonódások jelentős részénél fennáll. Ezért a Versenytanács gyakorlata szerint (lsd. Vj-102/2011) az ilyen helyzeteket a kérelem benyújtására kötelezett vállalkozásnak a szerződés megkötésének megfelelő időzítésével, nem pedig a kérelem késedelmes benyújtásával kell megoldania. (Vj-3/2012.)*

79.5. *A Versenytanács ugyanakkor jelen kivételes esetben - élve a Tpvt. 78. §-ának (1) bekezdése által biztosított lehetőséggel és összhangban a Vj-30/2011 sz. ügyben*

kimondottakkal - nem tartotta indokoltnak bírság kiszabását tekintettel arra, hogy a kérelmező jogi képviselője még a kérelem benyújtására nyitva álló határidőn belül előzetes egyeztetést kezdeményezett a Gazdasági Versenyhivatal munkatársaival, továbbá arra, hogy sem a Tpv. 28. § (2) bekezdése sem pedig a Versenytanács eddigi gyakorlata alapján nem volt egyértelműen megítélhető az engedélykérés időpontja a jelen ügghöz hasonló esetekben, amikor a feleknek a közös vállalat alapítását a pályázat eredményétől függetlenül el kellett határozniuk. (Vj-17/2012.)

X.

Jogorvoslat a Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárásában

A közigazgatási per 83. §

83.1. A közigazgatási szervet csak a bíróság által felülvizsgált határozat, „bíró által megítélt dolog” („res iudicata”) köti. Korábban hozott, bíróság által felül nem vizsgált határozatában foglalt indokolástól később eltérő álláspontra is helyezkedhet, különösen akkor, ha időközben más releváns körülményekre is fény derült. (Vj-17/2001.)